

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:
celo leto K 24.—
pol leta 12.—
četrt leta 6.—
na mesec 2.—

v upravništvu prejemati:
celo leto K 22.—
pol leta 11.—
četrt leta 5:50
na mesec 1:90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.
Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5 (v pritličju levo), telefon št. 34.

Izba za vsak dan zvečer izjemni nedelje in praznike.

Inserati veljajo: peterostopna petletna vrsta za enkrat po 16 vin., za dvakrat po 14 vin., za trikrat ali večkrat po 12 vin. Parte in zahvala vrsta 20 vin.
Poslano vrsta 30 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.
Upravništvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati i. t. d., to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira.
„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:
celo leto K 25.—
pol leta 13.—
četrt leta 6:50
na mesec 2:30

za Nemčijo:
celo leto K 30.—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto K 35.—

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znamka.
Upravništvo (spodaj, dvorišče levo). Knafljeva ulica št. 5, telefon št. 85.

Bolgarska teza.

K članku »Nesoglasja med balkanskimi zaveznicami« od odličnega balkanskega politika.

II.

Dunaj, 1. aprila.

Bolgarsko stališče glede bodočega teritorialnega in političnega razmerja v Balkanski zvezi je tole: Mi smo v balkanski vojski žrtvovali največ; brez nas ne bilo bi ničesar. Glavna turška sila je bila proti nam. Da ni bilo Lozengrada, Lile-Burgasa in Corlu, ne bi bili mogli doseči Srbi in Grki ničesar. Mi smo zlomili glavno turško silo in za to je popolnoma pravično, da pripade največji del evropske Turčije nam. Kazvenega je Makedonija bolgarska zemlja, njeno prebivalstvo je bolgarsko. Med nami in našimi zaveznicami pa obstoja tudi dogovor, kateri določuje koliko in kaj pripade posameznemu od turškega cesarstva v Evropi. Zavezniški dogovori se morajo spoštovati, ako se nečije zavezništvo izpostavi grajalni kritiki celega sveta, ako nečije prevzeti vlogo, ki jo namram Bolgariji igra Romunija, ako nečije upropasti Zvezo, katere je že sedaj toliko dobrega storila in doseгла. In baš Bolgarija je bila ona, ki je največ delovala pri ustvarjanju balkanske kvadrupelaljanice, da ni bilo nje. Zveza bi se nikdar ne bila sklenila. Pa tudi ako bi navedena dejstva ne obstojala, je poudariti nekaj, kar je še važnejše. Sedaj po zmagovalno končani balkanski vojski je prilika, da uresniči Bolgarija svoje narodne ideale, kar se bo zgodilo ako dobi celo Makedonijo. Bolgarija bo potem narodno popolnoma satirana in ne bo želela drugega, kakor delovati za svoj kulturni in gospodarski napredek in krepiti svojo silo, s katero bi mogla svojim zaveznikom Grkom in Srbom pomagati, da tudi oni uresničijo svoje nacionalne ideale. Grki imajo mnogo svojih bratov na maloazijski obali, Srbi se niso vsi uedinjeni. Ako leži Zveza Srbom in Grkom na srcu, kakor to zatrjujejo, potem bi morali sami in radovoljno ponuditi Bolgarski vse one pokrajine, katere smatra

Bolgarija kot integrirajoči del celega bolgarskega naroda. Če dobijo Bolgari Skoplje, Kumanovo, Veles, Pilep, Bitolj, Ohrido, Voden, Solun, Seres, potem ne morejo nikdar ničesar več želeli, kakor to, da dobijo Srbi Bosno in Hercegovino, Grki pa da zagospodujejo v Jonskem in Egejskem morju, na celem Arhipelu ter končno delijo z Bolgari gospodstvo nad Marmarskim morjem.

V nasprotnem slučaju pa ostane Bolgariji težnja, da vzame to kar ji pripada z dobrim ali s silo od zaveznikov, ki ji kratijo narodno posest. Naravno, da se mora Bolgarija v tem slučaju nasloniti na druge tovariše, ter zapustiti zajednico, ki se je izkazala za nezanesljivo in nepošteno. Balkanska zveza bi morala razpasti, toda temu bi ne bila kriva Bolgarija, temveč njene zaveznice.

Razpad Zveze bi mogel biti fatalen v prvi vrsti baš za Srbe in Grke, ne pa za Bolgarijo. Zato se Bolgarija nada, da se bodo v Srbiji in na Grškem našli pravi državniki, ki bodo v samem interesu svojih držav storili vse, da ohranijo tako dragoceno Zvezo, kakor je Balkanska kvadrupelaljanca.

Novi davki.

Poroča poslanec dr. Ravnihar.

Preodkazni deželni iz osebne dohodnine.

Do leta 1909 so bile dežele na dohodkih iz vseh osebnih davkov deležne na ta način, da si je država pridržala od letnega prirastka 25%, ostali presežek pa se je porazdelil po polovici na državo in na dežele. S to razdelitvijo so deželi deželam naglo rasli, od 6-4 milijonov v letu 1905 na 20-7 milijonov v l. 1909. Z l. 1909 se je to naraščanje v toliko izpremenilo, da se je določilo, da je preodkaz deželam iz osebnih davkov določiti z 12-8% realnih davkov.

Novi predlog je ugodnejši. Dosedanji preodkaz iz osebnih davkov po 12-8% realnih davkov ostanejo. Na novo pridejo preodkazni, toda ne iz vseh osebnih davkov, ampak samo iz dohodkov osebne dohodnine. In sicer naj državi ostane 115 milijonov,

od presežka pa prejme država 60, dežele pa 40 odstotkov. Dejanski dohodek iz osebnih dohodnine za l. 1912 znaša 100-5 milijonov. Računati je, da se bodo vsled zvišanja tega davka in delne reforme določil zadevni zakon dohodki iz osebnih dohodnine zvišali za najmanj 30 milijonov. Dežele smejo torej računati z novimi preodkazi vsaj 10 milijonov na leto. Kot razdelni ključ so predlagali razmerje realnih davkov. Pri 10 milijonih dobi torej Kranjska 116.000 K več, nego doslej. L. 1911 je dobila Kranjska iz osebnih davkov 252.301 kron.

Seveda vsi ti preodkazi še ne zadostajo, da bi krili ves deželni deficit. Zato smatra poročevalec sistem preodkazov le za provizorij in ne za končno rešitev. Zopet navaja, da bi morala država prispevati stroškom za ljudsko šolstvo in za zdravstvene zadeve. Seveda ne v tem smislu, da bi dežele avtonomno sklepale, kar hočejo izdati za šolo in za bolnike in da bi morala potem država tem izdatkom prispevati alikvotne deleže, ampak po resničnih šolskih in zdravstvenih potrebščinah. Ključ nam daje število prebivalstva. Potrebni znesek, morda po 1 K na prebivalca, bi bilo vzeti iz skupnih dohodkov države, ne pa iz specialnih davkov.

Kadar bodo urejene deželne finance, bo stvar deželne zakonodaje, da izdela norme za finančno gospodarstvo občin. Država naj bi gotove virov dohodkov prepustila občinam ter naj bi dovolila posebnih ugodnosti občinam podjetjem.

Nova določila o davku na žganje in o preodkazih imajo svojo veljavo samo do l. 1917. V tem letu pride do nove pogodbe z Ogrsko in takrat bo treba davke na žganje urediti iznova, v obeh državah polovical po možnosti v enakem smislu.

Zakonu o preodkazih je kot § 3. pridejano določba o znižanju realnih davkov. Toda v tem pogledu ni nobene izpremembe na obstoječih razmerah. Ta določba namreč pravi, da se zemljiški davki v onih deželah, kjer je osebna dohodnina prosta vseh določil, zniža za 15%, tedaj na 19-3% čistega donosa; enako se znižajo v zakonu od 9. febr. 1882, št. 17 drž. zak. določeni davčni postavki hišne-

ga davka za 12-5%, izvzemši 5% davek od dohodkov davka oproščenih poslopij. Za izračunanje davek velja v tem slučaju zemljiški davek predpisan s 100/85, hišni davek in hišno-razredni davek pa z 8/7 po prejšnjem odstavku odpadlih davčnih zneskov, ako deželna zakonodaja ne določi, da služijo ti davki v znižani izmeri ali pa v manjšem povišanju kot temelj za izračunanje davek.

Izmed manjšinskih predlogov, ki so bili v odseku odklonjeni, je naveden predlog poslance Rennerja, da je preiti preko predloga o preodkazih deželnim zakladom na dnevni red, za to pa vzeti v razpravo zakon, s katerim se preodkazi sploh odpravijo in slovom katerega prevzemi država del izdatkov za ljudsko šolo (Schuldottationsgesetz). O načrtu tega zakona sem poročal v »Učit. Tovaršiu«. Ravno tako je odsek odklonil razpravo o zakonu glede deželne gospodarstva (Landeshaushaltsgesetz). Odklonil je tudi predlog mladostnega kluba, da se odpusti pri hišnem davku zviša od 12-5% na 15%, ako se hišni davek ne preuredi zakonitim potom do 31. decembra 1914.

Sprejeta pa je bila resolucija, da je sistematična in temeljita finančna reforma nujno in neobhodno potrebna, vlada se pozivlja, da dotične zakonske predloge predloži do konca leta 1915. Enako potrebni so zakoni glede deželne gospodarstva.

Končno je odsek sprejel od mladostnega kluba predlagano resolucijo, s katero se vlada pozivlja, da še pred zakonitvijo malega finančnega načrta predloži zakon o reformi davka od hišne najemnine.

Se zanimivejše od poročila o davku na žganje in o preodkazih deželam je poročilo finančnega odseka o vladni predlogi glede nekaterih izprememb zakona o osebnih davkih. Gre za osebno dohodnino ali kakor naj se odslej na kratko imenuje »dohodnina«.

Izpremembe tega zakona se tičejo v glavnem: 1.) zvišanje davčnega postavka pri dohodkih od 10.000 kron dalje; 2.) izboljšanje postopanja v svrhu odmere in kazenskega postopka; 3.) pribitek za manje obremenjena gospodarstva (davek na

samce); 4.) vpogled v knjige; 5.) amnestija, 6.) pristojbina od tantijem.

Dohodnina, ki je znašala leta 1898. samo še 44-473 milj., je narasla v letu 1911. na 93-183 milj. ter je v letu 1912. prekoračila sto milijonov. Dasi je ta uspeh ugoden, vendar je očitno, da je dokaj mobilnega kapitala ostalo še neobdane. Neenakost v obdačenju se je celo povišala. Dohodnina ni rasla v tem razmerju, kakor so se zvišavali dohodki. Dohodki iz samostojnih podjetij in poslov n. pr. so narasli od 768 milj. v letu 1898. na 1564 milj. v letu 1911. itd., dočim je dohodkov delež na davčnem iznosu znašal leta 1898. 28-5%, v letu 1911. pa ne več kakor 29-75%.

Prej kakor slej je na davčnem iznosu nezadosten delež kmetijskega gospodarstva zlasti z ozirom na dejstvo, da je vzlic naraščajočim produkcijskim stroškom bistveno se povišala rentabiliteta kmetijskega gospodarstva ne kako deset let sem in zlasti odkar se je izpremenila naša carinska in trgovska politika. Čisti katastralni donos znaša okroglo 306 milijonov, davku podvržena zemljiška posest 372.738.379 K, tedaj le 66 milijonov več kakor katastralni donos. V letu 1899. je bilo v Avstriji mestnih cenizov 66-88%, njihovega dohodka 83-08% in njim predpisanega davka 85-54%. Na deželo pride 33-12% cenizov, davku podvrženega dohodka pa je bilo le 16-92% in predpisanega davka 14-46%. V primeri s Prusko bi moralo leta 1898. na deželi biti vsaj 527.000 cenizov, bilo pa jih je samo 174.000. Odslej čisti katastralni donos ne bo več edina podlaga za odmero dohodnine. »Dejanska dohodnina«, torej resnični čisti donos iz gospodarstva naj tvori dohodek iz gozdnih in kmetijskih obratov.

(Dalje prihodnjic.)

Kdo vpliva na avstrijsko zunanjo politiko.

»Slowo polskie« je priobčil dopis z Dunaja, v katerem se slika diplomatski poraz Avstro-Ogrske v sedanji balkanski vojni. Na Dunaju

LISTEK.

Veselega kljunača žalostni roman.

Spisal Rado Murnik.

Reminisce — kljunačev ples prične.

Reminisce, na kvatno nedeljo, 3. marca ob šestih zvečer je izbruhnila moja prva ljubezen. O zlato-rumena glorijska, o purpurna radost!

Bil je hudo lep dan. Vse je oznamalo vrnitev pomladi z devetmesečnega dopusta. Ptici so peli stvarni zahvalnice, kakor so jecljali nepotrjeni pisatelji v svojih šolskih nalogah; v resnici pa so krilati kajoni le tekali in se poganjali za ljubice. Sami vase zaljubljeni titularni pesniki so veržili takomenovane verze in v potu svojega obraza zastoj molzli vsak svojega impotentnega Pegaza v zraku. Mlačen jugozahodnik je zibal gole veje rjavčnega gozda. Ko je ugašal dan, sem se letel izprehajati.

Nikdar ne bi verjel, da se more pameten mladenič zaljubiti na prvi pogled — in sem se vendar, pa še kako!

Ob Mokrem jarku sem privikrat srečal gospodično Slokano. Pričrčala

devica rajske je lepote. Na ovinku sva se sladko zadela s perotnicami in prešinilo me je, kakor stotero električnih isker. Omamilo me je tako prijetno, da sem bil kar ves trd. Toliko da nisem znak telebnil v goščavo. Ko sem se zavedel, sem takoj švignil za njo.

»Pardon, gospodična, oprostite mi, da...«

»O — prosim, prosim!«

»Dovolite, da se vam malo predstavim: Krilatnik, mladenič in doktorand.«

Tudi ona mi je imenovala svoje ime. Nedolžno koketni pogledi njenih velikih črnih oči so me zadeli in prebudili ko šibke nevarnega lovca.

Čisto zmeden od samih čudnih občutkov, pišem kar tako tja v en dan, saj mi ni nič ne do slave, ne do honorarja. Zdi se mi, da imam v srcu zalogo dinamita, ki bi silno rad eksplodiral, pa ne more...

Za hrastovim grmom je sedel paradni nedeljski lovec Rekordavzar in mirno užival krasni večer, štruco in salamo. Bog živi vse take lovece! Izpreletavala sva se brez skrbi. Gospodična Slokana mi je tožila, da se privatno pripravlja za maturo in da ima peklensko sitno guvernantno. Ta stara učenost se piše Švigašvaga in je zagrizena nemškutarica, kakor že ime kaže.

Pritepel se je cel roj Slokaninih častilcev, med njimi tudi roué baron Grillenkitzler. Naglo sem bunknil te-

ga zaljubljenega invalida v zanikarni koš in odgnal tudi vse druge vsiljive občudovalce.

Ko sem spremljal gospodično domov, sem jo vprašal proseče: »Ali smem upati, da jutri...«

»Jutri že ne,« je odvrnila sramežljivo. »Morebiti drugo nedeljo. Med tednom sem žalibog pod kuratelo puste guvernantne Švigašvage ali pa moram z mamico.«

Gospod Rekordavzar je izgubil v grmovju svoj notes in svinčnik. Kakor nalašč zame. Takoj sem jel beležiti zgodovino svoje prve ljubezni.

Oculi — prišli so vsi.

Prvi rendez - vous!

Rekordavzarjev svinčnik je mnogo preslab, da bi mogel verno in vredno opisati vso tajnovito sladkost najinega prvega sestanka!

Kako počasi je potekal teden! Naposled je vendar prišla tretja postna nedelja Oculi. Komaj sem čakal, da je zatonilo solnce. Na zahodu so žareli oblaki pod blede modrino. Gospodična Slokana je priletela točno ob šestih. O kako krasno je, švigati z mladim dekletom brez aeroplana po zraku! Izprva sva letala nemo nad otemnelimi holmi, potlej pa sva se pogovarjala dokaj živahno.

»Poglejte no, gospod doktorand, kako mično zardevajo koče prijazne vasice! In razorane njive so tako le-

po violetnorjave, kakor čokolada, katero jem tako rada, kadar sem prehlajena.«

»Jaz imam pa takrat rajši malo borovničarčka ali pa tudi par kapljic tincturæ opii.«

»Kako pa mislite o balkanskem vprašanju?«

»Turek je zmeraj na dilici, naj se obrne, kamorkoli hoče. Turki so čuden narod: bijejo se kakor levi in beže kakor zajci. Njih zmešnjava je toliko, da se po vsaki večji bitvi sr-dito prepirajo, kateri general je prvi pokazal podplate. Dobro so jih potegnili Slovani že večkrat; to imenujemo taktično potezo.«

Tako prijetno in modro sva se pogovarjala z gospodično Slokano. V dolini so piskali otroci na piščali; ta godba se mi zdi tem prijetnejša, čim dalje je od mene. S polja so se vračali krepki Janezi in visoko izpodrečane zale Micke, se gledali zaljubljeni, se smejali, cvili in ukali in se slovesno pridušali. Midva pa sva ponavljala Slokanino francosko lekcijo: Le bois — gozd; le corbeau — krokar; le renard — lisjak; jurer — priseči...

Tedaj je ustrelil nadležni Rekordavzar čisto nepričakovano kakor deus ex abrupto.

Prvi trenutek se je gospodična Slokana prestrašila, toda kmalu se je zasmejala: »Danes pa ne je salam.«

»Nič se ne bojte, gospodična!« sem pristavil hitro. »Ta nedeljski lo-

vec zadene kvečemu planko na kegljišču. Ga že poznate.«

Pomale je jelo deževati. Spremil sem jo domov, pa le do veže.

»Kdaj se vidiva zopet?« sem prosil.

»V sredo. Guvernant Švigašvaga pojde v kinematograf, mama gre do tarokirat. Prej ni nič. Mama imajo svoje kaprice. Lahko noč.«

»Proti kapricam se bojujejo celo klasični bogovi brez upa zmage,« sem vzdihnil in debelo gledal za njo. Potlej pa sem se požuril v kavarno »Pri zadnjem fiku.« Tam imam kredit. Lepo na gorkem sem užival v spominu prvi sestanek vedno iznova z ruskim čajem in slabo ponarejenim rumom.

Slokana se mi zdi pravi biser med mladimi slokami. Ali vse, kar je res: ne morem trditi, da je lepota prvega razreda; vendar je tako ljubka in pikantna, da se je kar ne morem nagledati. Njene mile oči so črne kakor noč in njen trebušček je blond, kakor solnce. Da, v teh velikih očeh sanja čista duša nepokvarjene sloke nedolžne sanje. Ako bi hotel vredno opisati vso njeno dražest in nežnost, bi moral živeti tako dolgo kakor sam Metuzalem. Moje srce je patološka uganka; najbolj je še podobno ribniškemu rešetu, ki je polno luknjic. Diana, pomagaj, v moji ubogi glavi je vse narobe! V sredo razodenem Slokani ljubezen. Bog daj dobro vreme! (Dalje prihodnjic.)

se krivda pripisuje grofu Berchtoldu, toda po krivici, kajti za časa njegove vlade se je končalo le to, kar so zakrivali njegovi predniki. Glavni vzrok avstrijskih diplomatskih neuspehov je predvsem ta, da se je Avstro-Ogrska odpovedala na Balkanu svoji lastni politiki ter vršila samo želje, ki so jih diktilali iz Bečolnina; drugi vzrok je zasledovanje Hrvatov in Srbov na Hrvaškem, ki se vrši iz samega sovraštva do Slovanov pod geslom umetnega podpiranja madžarstva.

Pisatelj pravi, da bi morala Avstrija pred časom zasesti zahodno polovico Balkana tja do Soluna; toda ni smela tega storiti, ker Nemčija ni dovolila, da bi se oslabil Turčija, na katere pomoč se je zanašala za slučaj vojne z Anglijo. Danes pa, ko je Avstrija dobrovoljno odpoklicala svoje posadke iz Novopazarskega sadžaka in ko se celo ozemlje med Solunom in Avstrijo razdeli med zmagovite Bolgare, Srbe in Grke, je za Avstrijo zveza s Solunom za vedno zastavljena.

Popolnoma pravilno je, kar pravi pisatelj o varuštvo Nemčije. Pravilno je tudi, kar pravi o Madžarih, ki so pripravili Avstro-Ogrsko ob poslednji bilko simpatij balkanskih Slovanov. Politični in kulturni razvoj balkanskih narodov se je vršil in se še vrši v znamenju narodne misli. Navdušenje in požrtvovalnost, ki so jo dokazali bolgarski, srbski in grški zmagoviti vojniki, je moglo le na podlagi narodne zavednosti. Toda merodajni dunajski krogi, posebno pa naša diplomacija se ničesar bolj ne boji, nego ravno narodne zavednosti. Grof Berchtold ustvarja zdaj sicer samostojno albansko državo, baie iz narodnostnih vzrokov. Toda v resnici je narodna ideja balkanskih držav le navadna fikcija. Albanija naj bo ona zagodka, ki bo branila razvoj slovenske narodne misli v zahodnem delu balkanskega polotoka. (Poročal Ivan Ivanič »Nar. Politiki«.)

Vojna na Balkanu.

Pred odločilnim trenutkom.

Demonstracija Avstro-Ogrske proti Črni gori je v polnem teku. Iz Boka kotorske je odplul del naše vojne mornarice in tudi polki že korakajo na črnogorsko mejo. »Il Piccolo« poroča, da je dobilo avstrijsko vojno brodogradilno podjetje iz okoliščine »Nadvojvoda Fran Ferdinand«, »Zrnjski« in »Radecky«, oklopnih križark »Sv. Juri« in »Admiral Spaun« ter več torpedovk in torpednih rušilcev povelje, da odplove iz Tiflida in da stoji naše vojno brodogradilno podjetje 20 km oddaljeno od črnogorske pristanišča Bara. Ob 6. popoldne se je vkrcal tudi 32. domobranski polk v Zadru ter odpeljal proti jugu, baie se izkrca v Metkoviću. Zadrski pešpolk je odšel že prej in je ostala v mestu samo ena stotinja.

Oficijalno se pravi, da se vse to vrši samo, da dobi volja Evrope veljavno. Zdi se pa, da volja Evrope še nikakor ni enotna in da so mogoča še razna presenetanja. Res je, da si želi Evropa miru, to žele vsi evropski narodi, med tem ko o raznih vladah tega ni mogoče trditi. Za evropski mir pa bi dejstvo, da zavzamejo Črnogorci Skader ali da ga ne zavzamejo, še ne pomenil nobene nevarnosti, če bi si ne stali nasproti dve skupini vlad, od katerih zahteva vsaka, da obvelja njena.

Posebno čudno je to, da je zahtevala avstrijska vlada prvotno, da naj pripravi Črna gora, da zapusti civilno prebivalstvo Skader. Tej zahtevi se je Črna gora uklonila, civilno prebivalstvo pa Skadra vendar ni zapustilo, ker se je proti temu upiral Esad paša, poveljnik v Skadru. Sedaj pa zahteva Avstrija »v imenu velesil«, da naj Črnogorci Skadra sploh ne oblegajo več. Pri tem pravijo velesile, da hočejo preprečiti nadaljnje krvoprelitje. Vprašamo se, kdo prelije več krvi, oblegovalec ali oblegani? Lozengrad in Odrin nam dajejo odgovor. Vemo pa tudi, da gotovim velesilam kri Črnogorcev in Srbov ni ravno zelo pri srcu. Tedaj zaradi nekaj sto Albancev in Turkov, ki bi padli pri naskoku na Skader, mora Črna gora prenehati s svojimi operacijami. Skader je prisojen Albaniji, zato je nadaljnje obleganje nepotrebno. Tako pravijo. Glede Janine se vsaj molčali, tako da ni bilo mogoče vedeti, komu je prisojena. Odrin pa je bil prisojen Bolgarski in takrat se velesile niso spomnile, da bi rekle: »Konec obleganja! Šukri paša udaj se!« Tam ni bilo škoda krvi, tu je škoda. Ravno lahko razumljiva ni ta logika. Res je bilo že dosti, že mnogo preveč grozot vojne, tako pristransko postopanje pa ni bilo ravno potrebno in ima lahko za posledico več krvoprelitja, kakor

bi bilo neobhodno potrebno. Obleganje bi se bilo nadaljevalo brez vsakega prenehanja, sedaj pa ni izključeno, da bo poskusila Črna gora generalni naskok na Skader, predno bodo še utrdbe zrele, da padejo. In to bo stalo mnogo žrtvev.

Črnogorska vlada je med tem odgovorila zastopnikom velesil, da obžaluje, da ne more ugoditi ponovni želji velesil, da bi pustila vse nekomatante iz Skadra, ker očitanja vrhovno poveljništvo oblegovalne armade, da bi se izročila poveljniku Skadra šifrirana brzojavka. Črnogorska vlada pa izjavlja, da je pripravljena pripustiti, da se predloži Esad paši od turške vlade izdano in podpisano povelje, da naj odpusti civilno prebivalstvo.

Kaj se godi sedaj pred Skadrom, se ne izve, ker črnogorska vlada vse brzojavke cenzurira in sploh ne pripušča več vojnih poročevalcev in tujih atašeev na bojišče. Sliši se samo grmenje topov in iz tega sklepajo, da je obleganje v polnem teku. Prestolonaslednik je inspiciral vse pozicije oblegovalne armade in znano je, da sledi takim inspekcijam navadno ljut boj, če ne odločitev. Baie se Skader ne more več dolgo držati.

Na Cetinju in v celi Črni gori razpoloženje ni veselo. Brezuspšno mnogomesečno obleganje Skadra je prenapelo živce in pojavlja se tudi že pomanjkanje. Boda je zelo velika. K vsemu temu pa prihaja še demonstracija brodogradilne črnogorske obaloje.

Turčija popušta.

Velesile so storile pri porti korake ter ji nasvetovale, da naj sklene mir z Balkansko zvezo. V tem slučaju velesile niso nastopile z zahtevo, marveč samo z nasvetom. Včeraj ob 11. dopoldne je izročil nato turški zunanji minister princ Said Halim avstro-ogrskemu veleposlaniku obmejnemu grofu Pallaviciniju odgovor turške vlade. Avstro-ogrski veleposlanik je nato odgovor turške vlade takoj sporočil ostalim veleposlanikom. Odgovor je zelo kratek. Iz Carigrada poročajo, da je baie porta sprejela vse nasvete velesil in je zadovoljna z njih posredovanjem.

Boji pri Skadru.

Medova, 23. marca.

Na bombardiranje turške vojne ladje »Hamidie« smo že poplunoma pozabili, zdaj se govori, misli in tudi sanja samo o Skadru in njegovi najmočnejši utrdbi Tarabošu, ki je še vedno v turških rokah.

Okoli Velikega Taraboša (570 m) in Malega Taraboša (394 m) se bojuje že od začetka vojne. Oba hriba sta tako utrjena, da so boji za ta dva hriba zdajpazda ostrejši nego pri Odrinu in so podobni bojem pri Port Arturju. Utrdbe na obeh hribih so ravnotako močne in moderne kakor na Port Arturju.

V poslednjih bojih so zavzeli Črnogorci po grozovitem nočnem boju tri pozicije med Siroko (661 m) in Tarabošem. Ko se je zjasnilo, se je boj nadaljeval. Prišlo je do ostrega streljanja iz topov, mitraljev in pušk. Črnogorski pionirji so začeli odstranjevati ovire iz bodeče žice, za kar so vprabljali velike škarje, ročne granate in druga razstreljiva. Ta je zelo težko delo; bodeča žica je pritrjena na železnih kolikih, ki so v zemljo zacementirani. Taraboš je ves obdan od utrd in z širokimi okopi in je zvezan s Skadrom samo s podzemeljskimi hodniki in kanali. Taka trdnjava, strateško nenavadno visoko položena, moderno močno utrjena, v kateri je 5000 vojakov, mnogo topov in mitraljev in pušk poslednjih modelov in dovolj streljiva, se seveda more dolgo držati.

Naslednjega dne so se boji nadaljevali in so Črnogorci dosegli nekatere uspehe, dočim so bile zahodne pozicije in okolišnje vasi že prej zavzete. V teh bojih so se junaško bojevali tudi albanski prostovoljci pod vodstvom vojvode Paljuce proti Turkom in mohamedanskim Albancem, ki so z njimi združeni. To je zopet dokaz, da si albanski kristjani žele, da bi Skader ostal pri Črni gori.

O strašnih bojih pri zavzetju pozicije Pupaku pred Tarabošem poroča črnogorski častnik, ki se je teh bojov udeležil, sledeče podrobnosti: »Metalci bomb so uničili na nekaterih mestih prve vste ovir iz bodeče žice. Ob petih popoldne je začel z napadom takovski-beliški prapor skozi vrste žičnih ovir.

Napadajoče črnogorske vojske so Turki pozdravili s peklenim streljanjem. Črnogorci so napadali dalje: oče poleg usmrčenega sina,

sin je stopal čez mrtvega brata, vsi so bili kakor opojeni junaštva, željni sovražnikove krvi, pobrizgani z lastno krvjo. Bili so to grozni, žalostni toda krasni trenutki! Več nego polovico Črnogorcev je tu padlo, toda ostali se niso umikali, temveč so šli naprej čez številne mrtvece ter osvojili utrdbe drugo za drugo. Črnogorski prapor že vihra z utrd za žičnimi ovirami. Neprenehoma se slišijo strelji iz topov, streljanje iz pušk, eksplozije ročnih bomb in granat; z bajoneti in udarci s pestmi si delajo Črnogorci pot in zahodni del Taraboša je že v rokah črnogorskih. Ponoči so poskusili Turki nazaj dobiti to pozicijo, toda brez uspeha!

Na obeh straneh je bilo mnogo žrtvev. Od navedenega prapora je padlo 450 mož, več častnikov in praporčak, brat ministra Vukočiča. Poveljnik in en stotnik sta bila ranjena. Turki so vprabljali prepovedane dum-dum bombe in kroglice. Dognali so to tuji zdravnik pri ranjencih, ki so vsi umrli. Boji trajajo dalje in pričakujemo rezultat generalnega naskoka. Turki imajo malo municije in živil. Vojaki dobivajo na dan 300 do 400 gramov kruha in samo enkrat na teden meso; drugih živil ni.

Armada pod vrhovnim poveljstvom kralja, ki oblega Skader; sestoji iz treh oddelkov. Tudi operirajo tam Srbi pod poveljstvom junaškega in bistrrega poveljnika Damjana Popovića. Tudi srbska vojska je bila znatno okrepljena in je dobila mnogo topov iz Srbije.

Srbi so zavzeli trdnjavo Brdice, poslednjo utrdbo pred Skadrom ter ujeli 600 turških vojakov z 18 častniki. Ujetnike so odpeljali v Srbijo. Turke so z Brdici pogнали, vse topove so demontirali, toda Srbi ne morejo trajno gore zasesti, ker so izpostavljeni streljanju s Taraboša. Toda tudi dnevi Taraboša so že štet!

Izpred Skadra.

(Dopis s pozicije Velikega Bardanjola.)

Mrtva trupla, povsodi samo mrtva trupla. Kontrast jasnega in prekrasnega jutra rane spomladi z najčrnejšo vizijo smrti je bil tako silen, da je rušil meje možnosti. Veliki Bardanjol je padel že pred nekoliko dnevi in dolžnost se je pretvorila v veliko koprnjenje, da vidim ono krv, ki se je še skoraj neosušena bleščala v temnih lokvicah ob nasipih, okopih, sredi polja in v globokih rovih. Povsodi, povsodi.

Po napornem potu, v slutnji onih strahot, ki so se tu dogodile, so se naši dobri konji utrjeni povešali glave; pri srcu je nam bilo tako čudno; tudi oni čeri, razkopane in odrsane, so bile nenavadne, potem pa oni grobovi, oni ogromni kupi mrtvih trupel — grozno, strašno!

To je storila Črna gora. Oni skromni junaki, ki jih nihče ni slavil, ki jih po imenu nihče več ne bo omenjal, oni skromni, zagoreli, ponosni junaki!

Plazil sem se po onih razpokanih, golih pečinah med grobovi in lužami strjene krvi in med gredami mrtvih teles turških vojakov.

Mnogo je teh mrtvecev, pa jih še niso pokopali.

Gledam jih, kako cinično bulijo z očmi na izmučene zmagovalce, kakor da se jim rogajo, kakor da bi jih zasmehovali, da, zlasti oni — le mladi Arabec kraj rdeče stezice. Odrpta je imel osušena usta, v njih pa se je belila vrsta krasnih belih zob, in zdela se je, kakor da bi se rogal, češ, da ni padel zaradi domovine, marveč iz kljubovalne želje, ki hlepi po krvi kakor luti tiger na žgočem pesku njegove prave, daljne, daljne domovine.

Solnce obseva Arabca, ki se reži, kazoč svoje bele zobe, in drži v rokah čepico, ki jo je snel z glave kakemu padlemu Črnogorcu.

Na drugi strani so sveži, nežni grobovi. Čitam napis na malem, bellem križu sredi okroglega groba: »Trije bratje — trije junaki!« Spem dalje. V kamenito ploščo je vrezala drhtajoča, nesigurna roka: »Tu sem pokopal očeta in brata. — Milo. — In vrste se gomile in grobovi: pod temi spe nevzdramen sen in snivajo o slavi junaški oficirji, pod drugimi počivajo, združeni v smrti, bratstvu, cele rodline padlih boriteljev.

Kraj sebe zazrem sključenega starca, suhega, izmučenega. Navaden človek kakor tisoč drugih. Pa me kliče, čudno me kliče: »Brat iz Srbije, stopi semkaj, da vidiš še en grob!« In vpre v mehte svoje globoke oči in me z njimi pelje k črni gomili, na kateri ležita dve plošči. In bolj z očmi, kakor z ušnicami reče zamolklo svečano: »Tu spi Leko, a tu počiva Vuko!« S tem je povedal vse. A ko sem šepnil: »Junaki!« sem zazrl solze radosti in pritalene boli v onih čudnih, globokih očeh. »Moji otroci, moji otroci!« je zaječal in tiho

odšel od mene, kakor da bi se sramoval svoje žalosti.

Kakor prikovan, kakor okamenel sem strmel na one plošče.

Kako strašna, kako divna je ta vojna!

Hodil sem med utrdami in na vsakem koraku se mi je zdelo neverjetne, da so te utrdbe mogli zavzeti Črnogorci.

Sestintideset ur je trajala borba za Veliki Bardanjol, in ves ta čas je bila njihova vojska na popolnoma nezaščitenih pozicijah.

Edini zakloni so bili junaki kupi mrtvih trupel.

Osvajali so s prsi, z naskoki, a pred njimi so stali topovi, utrdbe prve vrste.

Ves Veliki Bardanjol je opasan z rovi, globokimi kakor je človek visok. Iz teh rogov je mogoče priti samo skozi takozvana »vrata«, kjer stoje častniki. Izhod je samo mogoč, če to oficir dovoli, a to se zgodi samo v zadnjem momentu, čisto se je dogodilo, da so bili vojaki v rovih, a častniki z revolverji in bombami v rokah so še vedno stali ob »vratih«.

Pred rovi so nakopičene vreče, nabasane s peskom in prstjo, na njih so nameščene strojne puške, a na bolj izpostavljenih krajih železne traverze, zopet pokrite z vrečami, napolnjene s peskom.

Rovi so izkopani v cikaku, da se z vsake strani lahko strelja nepazeno; pred rovi v širokosti kakih petdeset metrov, se nahajajo tri, štiri vrste železnih bodičastih žic, visokih do dva metra.

Tako so napravljene vse utrdbe. Najmočnejša je utrdba Taraboš, a najmodernejša Brdica, ki je tudi v odporu silnejša. Razen teh stoje pred nami Mali Bardanjol, Mali Taraboš s sedlom, stari grad Mrnjavčevićev in Tepe.

O Brdici je treba, da omenim še to-le:

Pred osemkratno žično mrežo so izkopani široki in globoki jarki, polni vode, a pred jarki so posejane neštevilne volčje jame (jame, v katerih štrle iz zemlje nešteti ostri, železni kolci). Topovi so večinoma v kasamatah, drugič se nahajajo na maskiranih pozicijah.

Te dni je srbska artilerija na Brdici demontirala dva turška topa in uničila vse moštvo.

V sredo se je pričelo bombardiranje mesta Skadra, ki je trajalo dva dni in dve noči. Okrog 10. se je začelo grmenje topov: najprvo črnogorskih, potem pa srbskih, ki se nahajajo na Bardanjolu.

Izdano je bilo povelje »kosi!« Granate so obsule mesto, podirala so se poslopja in črn in žolt dim se je jel viti iz razvalin.

Granata za granato žvižga okrog nas, pred nami, za nami; povsod siplje smrt, pogubo, strah. Vidim, kako se po ulicah zbirajo moški in ženske, Turki in Arnauti, kako nervozno gestikulirajo, potem pa divje zbeže na vse strani. Ti beže na desno, oni na levo, ali granate jim kakor iz kljubovalnosti zastavljajo pot, nastaja panika in se množi, strah in brezupnost vsepovsodi. Naenkrat se zasliši strašen tršč: poruši se minare največ, mošeje v mestu, v razvaline pa še naprej bijejo in treskajo granate. Stejem jih: ena, dve, tri, štiri — nemogoče jih je prešteti. Povsodi se čuje grmenje in prasketanje in pojavljajo se plameni, požari.

Borba se popoldne nadaljuje; z isto ljutostjo in neizprosno leto granate in šrapneli v nesrečno mesto.

Večeri se. Solnce se je kakor zabodlo v gole stene Taraboša, jezero se leskeče v tisočeri barvah, mesto žari v baržunastem svitu, a skozi zadnje žarke zapadajočega solnca se vijajo modri oblaki dima. Kakor mora se polagoma vseda na mesto plast žoltga dima. In zopet zagrmijo topovi in kakor toča padajo tja doli na mesto ob jezeru bombe, granate, šrapneli...

Kako dolgo bo to še trajalo? Morda še dneve, morda samo še ure.

Potem bo zopet kosila smrt, a iz smrti vznikne potem zopet novo življenje.

Z. »Nar. L.«

Štajersko.

Iz pošne službe. Za poštna asistenta sta imenovana poštna praktikanca Jožef Evangelist v Ptuj in Fran Zmazek v Mariboru. Prvi ostane na svojem službenem mestu, drugi pa pride v Zidani most.

Poroka. Poročil se je danes g. dr. Rihard Bergmann, zdravnik v Žalcu, z gđ. Olgo Potočnikovo v Ptuj. Čestitamo!

Trboveljska podružnica Slov. planinskega društva naznanja s tem, da je odbor sklenil za 6. t. m. napovedano veselico pod imenom »Veliki

planinski dirindaj« vsled isti dan se vršče veselice C. M. podružnice v Hrastniku in drugih nastalih ovir preložiti na poznejši čas, kar naj slavno občinstvo blagovoli naznanje vzeti.

Trbovije. Dne 30. marca popoldne je skočil v Savo 40leten oženjen rudar Suln. Zapustil je vdovo in petero neprekrbljenih otrok. Baie je zblaznel. — Legar je že v Trbovljah zelo pojenjal. Danes se je odpeljal od nas na Dunaj splošno priljubljeni epidemični zdravnik g. dr. Rajšp, naš štajerski rojak, kateri je opravljal tukaj samaritansko službo. Sedaj so še samo nekaj bolnikov obdržali v bolnici, kateri bodo v kratkem okrevali. Smrtnih slučajev je bilo 18. Edino našim vrlim zdravnikom gg. dr. Jamerju in dr. Rajšpu se imamo zahvaliti, da se je bolezen omejila in ni zahtevala več žrtve. Pri nas je sedaj vse v cvetju kakor v mesecu maju.

Maribor. V zadnji »Slogi« se nekdo na vse kriplje trudi, dokazati nekako nasprotje med mariborskim rodoljubom kanonikom dr. Mlakarjem, odbornikom »liberalne« Posojilnice in dr. Korošcem. To je zmotno. Imenovana gospoda sta kakor oče in sin. Dr. Mlakar ima to veliko zaslug za štajersko Slovenstvo, da nam je izgojil dr. Korošca; kot vodja dijaškega semenišča ga je krmil in pital dolga leta, Korošec pa je bil baie semeniški prefekt. Tudi denar mu je dal dr. Mlakar, ko je začel kandidirati. Štajerski Slovenci so za to dr. Mlakarju večno hvale dolžni! Kako se mu je dr. Korošec »sproti hvaležnega« skazoval, o tem vedo še zdaj povedati »stari vrabli« na semeniški strehi. (In pa »akt dr. A. Korošec« v našem uredništvu.) O tem pozneje enkrat. — Semeniščan.

Maribor. Gospodje učitelji so že dvakrat poslali deputacijo k dr. Korošču, da bi ne obstruiral regularna učiteljskih plač. O sanctus Simplicius! Učitelji so res veliki idealisti. Pa ne manjka med njimi tudi ne hudomušnih navihancev, in ti poslednji so si najbrž dali mandat vsega učiteljstva, šli in potegnili za nos voditelja štajerskih Slovencev. Hvala Bogu, še so na svetu humoristi, še!

Iz Ptuj. Naše Dramatično društvo priredi v nedeljo, dne 13. aprila t. l. zvečer predstavo Anzengruberjeve ljudske igre »Četrta božja zapoved«. Ta igra je novinka za naš oder in bo tudi najlepša v letošnji zimski sezoni. Ker stanejo tehnične priprave, kakor nove kulise itd. veliko žrtve, pričakujemo, da se bo slavno občinstvo iz priznanja za trud naših diletantov udeležilo v kar največjem številu te predstave. Vabljeni je vse od blizu in daleč.

Iz Ptuj. Tukajšna ženska podružnica C. M. družbe ima v nedeljo, dne 6. aprila t. l. ob 2. popoldne v spodnjih prostorih Čitalnice svoj letni občni zbor. Na dnevnem redu je poleg običajnih točk tudi predavanje g. dr. Brunčka, ki bo govoril o »pan-germanizmu«. K tej priložnosti vabi ne samo ženska, temveč tudi moška C. M. podružnica vse svoje člane in sploh Slovence od blizu in daleč. Upamo, da nihče ne bo manjkal. Naši Nemci govorijo o jugoslovanski iredenti — pogledimo, kako v tem pogledu izgledajo njihove obisti.

Drobne novice. Iz Gradca poročajo, da je straža pri zalogi smodnika št. 1 blizu Kapellenwirta ustrelila delavca Antona Veita. Ta je v pijanosti zašel preblizu zaloge in se ni briga za opomine in alarmne strele stražnikov. — Prestavljjen je stavbni pristav Rudolf Schulz iz Gradca k okrajnemu glavarstvu v Slovenjgradu. — Umrli je v Slovenjgradu v petek ponoči g. Jos. Barle, ljudskošolski ravnatelj v pokoji in lastnik zlatega zaslužnega križca. Bil je 79 let star. — Iz Konjice poročajo, da je pogorelo poslopje kmeta Podvinška dne 26. marca ponoči do tal. Škode je 3500 kron, ki ni pokrita z nizko zavarovalnino. — Iz Poljčane poročajo, da je streljal eden izmed Hartnerjevih pekovskih pomočnikov ponoči skozi okno v spalnico svojega gospodarja, a ga k sreči ni zadel. Fanta so zaprli.

Koroško.

Poneverba v raiffeisnovki v Trbižu. Kakor smo že poročali, je izginil lansko spomlad podžupan v Trbižu in obenem blaginjak trbiške raiffeisnovke, znani in zloglasni Prosch. Vkljub temu, da je taka francosko poslovitev posebno pri možu, ki ima tako odgovorno mesto, malo čudna vendar Nemci niso uvedli natančne revizije v blaginji. Mož je bil njih gore list, strammdeutsch in zagrižer sovražnik Slovencev. Zato je užival neomejeno zaupanje. Do katastrofe je prišlo, ko je raiffeisnovka in Ukval odpovedala 60.000 kron. Prosch je prišel v škripce in je pobegnil in sicer čez Hamburg v eidorado evropskih ponevernikov, v Ameriko. V blaginji

manjka 100.000 kron. Del tega primanjkljaja bo pokrili predsednik zavarovalnice, bivši župan Dreihorst. Nepokriti ostane še znesek 67.000 kron, ki ga bodo morali plačati zadržniki. Prosch je bil sploh v Trbižu na več krajih blaginjak. Imel je v rokah vse zavode in povsod, kjer je bilo treba izvršiti kakšno finančno akcijo, je bil Prosch prvi, ki je odločeval. Sedaj so prišli na to, da manjka pri blaginji za užitino tudi 2500 kron. Tudi ta denar je odnesel Prosch. Gotovo še na več krajih kaj manjka, toda Nemci prikrivajo primanjkljaje kolikor pač morejo. Prosch je pobegnil, kakor omenjeno, v Ameriko. Da bi otežkočilo ali onemogočilo zasledovanje, je poslal Prosch iz Hamburga v imenu avstrijskega konzulata svojo sliko, uro in nekaj denarja za naznanilom, da je izvršil samoumor.

Vojaški begun. V Volšperku so aretirali vojaka Lorenca Zatik, ki je pobegnil iz Celovca. Presedel je pettedenski zapor in je, ko so ga spustili, šel namesto k svojemu polku, v Volšperk, od koder je nameraval iti čez mejo.

Rejo. V okolici Grifenberka je napadel neznani ropar delavca Josipa Popotnika, ko je šel ta na delo. Vrgel ga je na tla, potegnil mu je iz žepa denarnico, v kateri je bilo 10 kron, in je pobegnil. Za roparjem še nimajo nobene sledi, sumijo pa, da se mora že dle časa v okolici potepati, ker je bilo izvršenih v bližnjih selih več manjših tatvin.

Primorsko.

Goriška porota. — Oskrumba. — Uboj. V ponedeljek so se pričele v Goriči porotne obravnave. Prvi je prišel na vrsto poljski čuvaj Arnold Zanutel, ki je oskrnil še ne 14letno deklico Hermine Furlanovo, ki je imela z njim tudi otroka. Zanutel je čin priznal, trdi pa, da je deklo močno in da je bil on trdno uverjen, da je že 15 let staro. Porotniki so vprašanje glede oskrumbe s sedmimi glasovi zanikali, nakar je bil Zanutel oproščen. Nato se je vršila obravnava proti Mihi Maregi, ki je na pustni večer ustrelil v Goriči svojega tovariša Antona Pertota. Oba sta bila pijana, sprla sta se končno zaradi ene-ga golčarja in Marega je na tovariša vpricho žene trikrat ustrelil. Pertot je obležal na mestu mrtve. Marega se zagovarja s popolno pijanostjo.

Kolesarska dirka. Dne 4. majnja se vrši okrog goriškega Krasa velika cestna kolesarska dirka in sicer pri vsakem vremenu.

Občinske volitve v Goriči. V Goriči se bližajo občinske volitve. Goriški Lahi, ki se boje za svoje golčke so postali že precej krotki in se obetajo volilcem zlate gradove. smetom Pod Turnom obljubljajo gradnjo, sploh vsak bo nekaj dobil, če bo le Lahe volil. Darila se razdele meda šele po volitvi.

Avtomobilska zveza po Brdih. Zadnjem času se je vršilo več snovanj, na katerih so bile sprejete resolucije, da se v najkrajšem času uvede avtomobilska zveza Škrlijevo-vevnik - Pternel - Slavče - Grad - Višnjevič, Škrlijevo - Kozbana - Pternel - Krožada - Pternel - Kozbana in Gorica - Krmin po Brdih.

Raziskavanje Jadranskega morja. Včeraj se je vrnil v Trst parnik »Kajade« s sedmega znanstvenega potovanja po Jadranskem morju.

Star spomenik. V Pulju na cesti nasano so odkopali rimski nagrobni spomenik z napisom C. Hilary Aibi C. Popi Philo.

Nova železnica. V prihodnjih letih prično graditi novo 215 km dolgo železnico in sicer od Ogulina do dalmatinske meje. Delo bodo začeli na 5 mestih, kjer bo zaposlenih 3000 delavcev. Ker v tistih krajih silno primanjkuje vode, bodo napravili ob progi posebej vodovod.

Stavka pristaniških delavcev na Reki. Včeraj so ustavili v pristanišču na Reki nakladalci delo. Pomožni nakladalci so zahtevali namreč, da bi bili tudi pogodbeno nastavljeni, če pa jim nakladalci niso dovolili, so množni nakladalci so zapustili delo, nakar so morali tudi nakladalci delo ustaviti. Vseh skupaj je okrog 1000 delavcev brez dela.

Napredno politično in gospodarsko društvo za Poljanski okraj.

Jutri v četrtek, dne 3. aprila ob 8. zvečer

javen shod

v prostorih gostilne „Na klavnic“ Mesarska cesta 4.

Govori dr. posl. dr. V. Ravnihar

Električni centrali ob Ljubljani

in o političnem položaju. — Na razgovor pridejo tudi druge gospodarske

zadeve okraja.

Dnevne vesti.

Narodnostno gibanje na Slovenskem. Klerikalni moniter je prenesel javnost s stvarnim članom o narodnostnem gibanju na Slovenskem. Ta članek je presenečenje, ker navadno »Slovenec« nima ne časa, ne prostora za narodnostna vprašanja, ker mu je nacionalni problem sploh deveta briga in ker je klerikalna politika narodnostna prizadevanja sploh zavrgla in bodisi že aktivno ali pasivno pospešuje germanizacijo. Da je n. pr. celo na Kranjskem naraslo število nemškega uradništva, da so vsa merodajna uradna mesta prešla v nemške roke, da imamo cele urade, kjer ni ne enega Slovenca, to je neoporečna zasluga klerikalne stranke, seveda žalostna zasluga, četudi klerikalcev niti tega ni sram. Prav zato pomeni »Slovenec« članek presenečenje. Na članku samem ni nič posebnega in je bilo vse to že bolje pojasnjeno tako v našem kakor tudi v drugih listih, čim so bili obelodanjeni rezultati zadnjega ljudskega štetja. »Slovenec« primerja uspehe ljudskega štetja iz leta 1900. z uspehi ljudskega štetja iz leta 1910. in kaže, kako smo Slovenci tod in tam nazadovovali. Mimogrede omenja tudi vzroke nazadovanja, pa le mimogrede, prav površno, kakor bi se zavedal, da je glavni vzrok vsega nazadovanja vendar le in edino klerikalna politika, ki je podrla in pokončala vse, kar so prej rodoljubni močje s trudom in žrtvami zgradili in ustvarili. Dokler so n. pr. Slovenci na Koroškem delali nacionalno politiko, so lepo napredovali, odkar pa so zavrgli nacionalno politiko in se oprijeli klerikalne, nazadujejo na celi črti. In istotako je tudi na Štajerskem klerikalizem povzročil ogromno škodo. Kako pa naj v pujskem okraju ne napreduje narodna demoralizacija, če vidi ljudstvo slovenske duhovnike, ki gredo volit nemškega nacionalca in če vidi, kako čudno vlogo igrajo mariborski kanoniki pri volitvah. Klerikalci so se polastili vse moči, kar je ima ljudstvo, pa je ne porabljaljo v prid slovenski stvari, nego izključno le v prid brezdomovinskega klerikalizma. Na mejah se rezultati te narodne nesreče kažejo pri ljudskem štetju v številkah — še veliko večja pa je škoda, ki jo povzroča klerikalna politika v slovenskih srcih. Ta se pač ne izraža v številkah, toliko huje pa kaže v politični in nacionalni apatiji. Če vidijo ljudje, s kako cinično brezstidnostjo zametava največja slovenska stranka vse narodne ideale, s kako frivolnostjo dela nečedne kupčije z narodnimi koristmi in potrebami, s kako brezobraznostjo drapija očitna narodna izdajstva z bobnečimi frazami — potem se pač ni čuditi, če vpliva to početje na slovenska srca tako, kakor moreča slana na sveže cvetje. V tej apatiji tiči največja izguba za slovenski narod in te niso krive ne vlade, ne naši nasprotniki, te je kriva izključno klerikalna politika.

Jugoslovansko vprašanje — življenjsko vprašanje za monarhijo. Polagoma, počasi spregledavajo tudi tisti krogi, ki so doslej podcenjevali in omalovaževali jugoslovansko vprašanje v naši monarhiji. Tako piše velekonserativna dunajska korespondenca »Die Information«, ki stoji v notoričnih stikih z visokimi krogi: »Naša parola se odslej naj glasi: Notranja konsolidacija s posebnim ozirom na dogodke na Balkanu. Tu se vsiljujejo pred vsem gotove fatalne izkušnje, ki smo jih imeli z našimi narodnostmi v obeh državnih polovicah glede njihovega stališča v balkanski krizi. Nič bi ne bilo bolj napakno, kakor da bi se te narodnosti obsipale s sumničenji in očitani. Zlo se mora zgrabiti ob korenu, zato je potrebno, da preiščemo vestno vzroke onih pojavov in da postavimo potem vso narodnostno politiko v Avstriji, na Ogrskem in v anektiranih deželah na boljše temelje. Nemško - madžarska hegemonija (prvenstvo) je doživela popoln bankerot in treba je poiskati nove formule. V naši državni polovici je ministrski predsednik grof Stürgkh opravil že dober del važnih priprav. V Galiciji se nahaja narodnostni sporazum že na dobri poti, na Češkem se že tudi pojavljajo znaki, da je jela popuščati napetost. Daleko najvažnejši problemi sedanje dobe pa so večinoma odtegnjeni področji avstrijske vlade — to sta jugoslovansko in romunsko vprašanje. Igra z jugoslovanskim vprašanjem se mora nemudoma ustaviti in z rešitvijo tega vprašanja se mora takoj pričeti: Kar je bilo za Turčijo pred izbruhom vojne vprašanje reform v Makedoniji, to je za nas sedaj postalo jugoslovansko vprašanje. Najvišji interesi dinastije in države se nahajajo v nevarnosti, ako se bo z rešitvijo tega vprašanja odlašalo. To dejstvo jasno spoznati, je najresnejša dolžnost naše skupne vlade.« — Tako piše »Die Information«, ki se ji pač ne more oči-

tati, da bi govorila iz posebne simpatije do Jugoslovancov. Mi samo želimo, da bi njen glas našel poslušna ušesa tudi v merodajnih krogih!

Iz ljudskošolske službe. Za prov. učiteljico na dvorazrednici v Zg. Tuhinju je imenovana Štefanija Schubertova. Za pouk na ekskurendni šoli v Petrovi vasi je določen namesto oboje učiteljice Marije Tavčarjeve, učitelj v Črnomlju Rud. Schüller.

Ljubljanska državna policija. Tržaški namestnik je dogovorno s kranjskim deželnim predsednikom dodelil ljubljanski državni policiji naslednje uradnike: policijskega komisarja Ghersinicha, policijskega koncipista Avgusta Del Linza in Gustava Pusa, policijskega konceptnega praktika Ivana Gogola, revirnega nadzornika Leopolda Thurnerja in policijskega kancelista Rudolfa Smerekarja. Dalje je namestnik pomaknil revirnega nadzornika Petra Ghersinicha v 9. činovni razred in imenoval mestnega policijskega uradnika Ivana Toplikarja za revirnega nadzornika policijskih agentov v 11. činovnem razredu, računskega podčastnika v Korminu Nikolaja Kokota Obradoviča in vladnega kancelista v Črnomlju Andreja Krischeja za policijskega kancelista.

Tako je prav! Objavni urad pri policijskem ravnateljstvu ima potrdilo o zglasitvah slovensko-nemške (saj slovenske stranke dobivajo take). To je popolnoma na mestu. Čudno je pa, da se v to potrdilo piše vse nemško in celo za stranke, ki nemško ne razumejo. Ali je morda to kaprica posameznih oseb v objavnem uradu? Če je že prvo pravilno, naj bo še drugo!

Svinjariz iz Ljubljane imenujejo graški listi onega Hermana Krana, ki so ga v Gradcu zaprli zaradi raznih nprstvenih zločinov. Ker vemo, kaj hočejo graški listi s svojim demonstrativnim naglašanjem »svinjariz iz Ljubljane« reči, konstatujemo resnici na ljubo, da je Kranz Tirolec in fanatičen Nemec, ki neprestano zabavlja na Slovence. Zivel je preje v Trstu in v Gradcu. V Ljubljano je prišel, ko je tu po nekem sorodniku podedoval hišo, a tudi potem je še večino leta preživel v Gradcu. Toliko graškim listom v ravnanje!

Šukri paša stanuje pri Slovincu. Kakor poročajo listi, je bolgarska vojna uprava odkazala ujetemu Šukriju paši stanovanje v hotelu »Splendid« v Sofiji. Ta hotel, ki je eden najboljših in največjih v Sofiji, ima v najemu naš slovenski rojak g. Ivan Kenda. Že preje ujeti Javer paša je dosedaj stanoval v hotelu »Boulevard«. Na posebno prošnjo Šukrija paše je sedaj vojna uprava dovolila, da se je tudi Javer paša preselil v hotel »Splendid«. Ker ima g. Kenda same slovenske uslužbence, strežbo sedaj ujetemu branitelju Odrina slovenski uslužbenec.

Umri je včeraj popoldne na Karlovski cesti št. 16 čevljar Anton Pucelj v 78. letu svoje dobe. Do zadnjega čil in čvrst, se je v svoji mladosti udeležil vojne na Laškem leta 1859. V več bitkah se je odlikoval s posebno hrabrostjo in je bil tudi ranjen. Pogreb, v veteranskih krogih mnogo čislana moža, se vrši jutri ob pol 6. popoldne.

Obsodbe vredno pobalinstvo. Včeraj popoldne je nasadil mestni vrtnar gredice pri vodometu v Tivolju s krasnimi spomladanskimi cveticami. Ponoči pa so hudobneži, ki bi zaslužili najstrožjo kazen, te cvetke polomili, izruvali in pomandrali. Vsakdo, ki bi slutil, kdo so ti surovi pobalini, naj podpira oblast s svojimi podatki v stremljenju, da se te lopove enkrat izsledi in se jih izroči roki pravice v eksemplarično kaznovanje. Potem bodo morda enkrat prenehala takšna in enaka pobalinstva po naših javnih nasadih. Dobro bi tudi bilo, ako bi se že skoraj nastavili v nasadnih paznikih in da bi tudi policija nekoliko pazila na nasade.

Občinstvu v pojasnilo. Od 1. aprila dalje oskrbuje vse zglaševanje ljubljanskega prebivalstva in došlih tujcev c. kr. policijsko ravnateljstvo na Bleiweisovi cesti 22. Ravno tja se morajo poslej naznanjati vse društvene zadeve. Policijsko ravnateljstvo izdaja odslej dalje: pravnostna spričevala, potne liste in potne izkaznice, orožne liste in spremnice za dobavo, oziroma odpošiljatev razstreljiva in orožja.

Neznosen smrad iz ljubljanihne struge. Piše se nam: Med Franciškanskim in Šentpetrskim mostom se je napravilo mnogo bajerjev, v katerih se izteka iz raznih kanalov gnojica in iz Pollakove tovarne pa neka smradljiva kemična tekočina. To vse zastaja v teh bajerjih, ker nimajo nobenega odtoka. Odkar je nastalo gorko vreme, provzročujejo te mla-kuže neznosen smrad, da se je batl kake epidemije. Skrajni čas je že, da

se odpravijo ti nedostatk. Upravičeno mnogostranski želji bi se kaj lahko ustreglo, ker je na razpolago dovolj materiala v strugi sami. Bajerji naj se zasujejo, smrad provzročujoča tekočina pa odvodi po malih jarkih v glavno strugo.

Prvega divjega petelina je ustrelil letos, in sicer včeraj, zobozdravnik gosp. dr. Bretel na Golovcu.

Deželni glavar za prvi april. — **Srbska zastava poleg avstrijske cesarske zastave.** Iz Novega mesta se nam poroča: Visoki gospodje so si že marsikaj posebnega izmislili za 1. april, ampak na take aprilove šale se še ni nihče izmislil, kakor si jo je privoščil naš »Serenissimus« deželni glavar dr. Šusteršič. Poročali smo že, da je dal svoj prihod v Novo mesto in svojo avdienco v mestni dvorani po celem Novem mestu razbohnati. Tam so se njega presvitlesti tako razveselili, da so mestno hišo od vrha do tal pustili praznično preoblečeni. Pometalo in ribalo se je, da se je vse kadilo. Ko pa je bilo že vse pripravljeno za prihod, ko so se posamezni, ki imajo kako prošnjo na srcu, že oglašali za avdienco, glejte, pa pride v Novo mesto brzovoz: To pot še ne pridem, avdienco preložim na prihodnji teden, dan in uro bom že še naznanil. — Ker se je izvedelo, da Serenissimus namerava že dan preje, to je 1. aprila, svoje avdience deliti tudi po smihelski občini, je bilo dne 1. aprila že na vse zgođaj polno radovednežev v mestu in po Kandiji. Upali so, da vendar že pred avdienco v mestni dvorani kje spotoma zagledajo deželnega glavarja. Morda bi bilo treba vreči kako prošnjo mimogrede v voz, kakor je to v navadi tudi pri obisku kronanih glav. Ali — kaj je to? Oni mali mestni bobnarček, ki je v soboto s tako svečanim obrazom in tako povzdignjenim glasom oznanil prihod Serenissimusa, je pa to jutro nekam skrivnostno smehljaje hodil po mestnih ulicah in »pisal« z dolgim brezovim peresom po prašnih ulicah. Komaj je to »pisanje« dovršil, že se je izgubil na rotovž. Kar pride z bobnom na trg, s tistim pritajenim nasmehom okrog ščetinastih ust. Kaj bo zopet? Brrrrbumbum! Od slavnega županstva se vam daje na znanje, da se je Njega presvitlost gospod deželni glavar blagovolila premisliti za jutri »držati« v mestni dvorani zadnji obljubljeni avdienco in se to preloži na prihodnji teden. Čuj-te in molite, ker ne veste ne ure, ne dneva, kdaj pride ... Brrrrum! — Ta razglas, za katerega dobesednost sicer ne jamčimo, a na katerega bisrveno vsebino lahko s mirno vestjo prišemo, je šla kot požar po celem mestu. Ljudje kar niso verjeli, da bi se bil gosp. glavar tako hitro premislil. Dejali so, da jih ima bobnarček vse skupaj za 1. aprila. Pa so prišli ljudje iz Kandije v mesto in prinesli drugo novico: Vsa Kandija je v zastavah. Gospod deželni glavar pride! To je zopet 1. april, so dejali nekateri. Toda prvi pogled na Antipode nas je uveril, da imajo ti glasniki prav. Saj deloma, kajti v celi Kandiji so bile res videti na štirih hišah zastave, v prvi vrsti seveda na županovi in na občinski hiši, potem na klerikalnem posojilničnem domu in pri usmiljenih bratih. Ali kmalu pridejo zopet novi glasniki, že od daleč kriče: Bežite, Sribi so tukaj. Kje? No, doli v Kandiji, pri Štemburju visi poleg naše cesarske zastave tudi — srbska. To je zopet 1. april. Štembur, da bi bil srbsko zastavo razobesil? Šli so doli pogledat in res, nad občinsko hišo polapla zraven avstrijske tudi srbska zastava. Sam škrat jo je za 1. april iz slovenske predručail v srbsko. Ali, naj tudi vise pri Štemburju še take zastave, deželnega glavarja pa le ne bo. Saj slišite, da naš mestni bobnar tole celo dopolne po bobnu, da si je gospod glavar premislil, da ne bo kdo rekel, da je prišel po 1. april na Dolenjsko.

— Ubogi Štembur, ta nič ne ve o tem. Včeraj je na trg vso kuretnino kupil za gosp. glavarja. Z neko meščansko kuharico se bosta še tožila, ker ji je siloma iztrgal iz rok par kur, ki jih je ona takorekoč že kupila. Ona mu je rekla, da on kot župan tam s kmetov ne pozna prav nobene manire, če pride v mesto. Ho, stojte, je zavpil, kdo pa ste Vi? To je javno razžaljenje uradnega županstva. — No, lep župan, če meščankam trga kure iz rok! — To je pa že preveč, kdo ste Vi? — Jaz sem Tončka vsaki dan, Vi pa Štembur, župan, ki nima tukaj v mestu ničesar opraviti! — To je, kratko povedano, vsebina znamenitega slučaja, ki ga ima rešiti prihodnja porota pred svojim konkurzom, zakaj Dolenjci so sedaj tako dobri postali, da v Novem mestu nimamo niti enega kaj prida porotnega slučaja. — Se ni bilo tega romana konec in Harambaša si ni mogel dovolj naslikati poželjenja, kako bodo Novomeščani dne 1. aprila 1913 pri Štemburju zastoni se pitali s kuretnino, pripravljeno za Njega presvitlost.

Mestni bobnarček še ni povsod dokončal svojega razglaša, gospoda deželnega glavarja ne bo — glejte — kar pridrdra kot brzovoz deželni avtomobil, v njem sede trije gospodje — med njimi pa — o! strah in groza — mrtvi vstajajo — tudi Njega presvitlost, deželni glavar. Pa že so se nekateri streznilli tega presenečenja in čuli so se posamezni klci: Zivio Šusteršič! Zivio 1. april! Ali Njega presvitlost, ne zmeneč se za udarnostne izraze svojega slovenskega ljudstva, je dirjal po Glavnem trgu naprej doli k Antipodom. Ko je pridiral do občinske hiše in zagledal poleg cesarske tudi srbsko zastavo, ni mnogo manjkalo, pa bi ga zadela kap. Pravijo, da je visoki gost takoj ukazal odstranitev srbske zastave. Ciril Harambaša se strašno jezi, ker ga je visoki gost pripravil ob vso tisto kuretnino, ki jo je župan na novo-meškem trgu po sili trgal iz rok meščanski kuharici. Visoki gost se je potem baje odpeljal prot. Suhi Krajin, a če se je spotoma ustavil tudi pri tovarnarju žgane pijače gosp. Ivanu Rakošetu v Gor. Straži in mu ponudil mandat za bodočo deželnozbornske volitve namesto zgovornega Dularja, tega pa skoraj ni verjeti.

Pri velikonočnem streljanju se je ponesrečil na Dovjah 50letni postestnik Ivan Brence. En topič se je nenadoma izprožil in Brence, ki je bil v bližini je dobil težke opekline na levi nogi.

Požar. Dne 26. t. m. je pogorelo posestvo Sebastijana Jurjevca na Vačah pri Litiji. Ogenj je izbruhnil ob 3 popoldne. Pri požaru se je nevarno poškodovala 84 letna posestnica Marija Jurjevec, ki je skočila v zadnjem trenutku skozi okno 5 m visoko. Kako je ogenj nastal še ni znano. Škoda znaša 5000 K, zavarovalnina pa samo 1600 K.

Kinematograf »Ideal«. Senzacijski film »Železna roka« včeraj ni pravočasno došel in se je mesto njegove predvajanja popoldanska drama. Danes polni spored. — Velezabaven je Maks Linder v vlogi »Jockey iz Ljubezni« in je vzbujal včeraj salve smeha med gledalci. — Ker je opaziti veliko zanimanje za ta spored, naj si vsakdo preskrbi pravočasno vstopnico. — V petek 11. del senzacijskega romana »Ljudje med ljudmi«.

Izsledena tatvina. Kakor smo že poročali, je bilo minuli mesec Ivanu Virantu v Podlipoglavu iz drvarnice pokradenega več perila in tudi voziček, s katerim so tatovi odpeljali perilo. Kakor se nam poroča, je orožništvo tatovom že na sledu. Dobila se je namreč pri neki, po Ljubljani znani peskarici iz Sadinje vasi bluzi, tri krila, dva jopiča, naglavna ruta in moška srajca. Primanjkuje še precej perila in voziček, katerega so poštenjaki brzkone kje zastavili, ali prodali. Orožništvo je mnenja, da so tatvine soudeleženi še dve drugi osebi, kateri sta istotako že izsledeni.

Najdena vtopljenka. Včeraj so v Mostah iz Ljubljance potegnili neko neznano žensko srednje starosti, katera, kakor je soditi po obleki, pripada delavskemu sloju.

S ceste. Ko je izvošček št. 56 včeraj popoldne pred magistratom obrnil voz, mu je pri tem padel konj in oje dvakrat zlomil.

Narodna obramba.

Šentjakobska - trnovska ženska podružnica sv. Cirila in Metoda ima svoj redni občni zbor v petek, dne 4. t. m. ob štirih popoldne v posebni sobi »Narodne kavarne«.

Društvena naznanila.

»Radogoj« v Ljubljani daroval je g. J. Kralj na Bledu namesto venca na krsto g. Jurija Ravnika 10 K. Hvala dobrotniku; živeli posnemovalci!

Občni zbor čebelarkega društva. Danes se je vršil občni zbor čeb. društva ob 10. dop. v mali dvorani Mestnega doma. Do sedaj je bil občni zbor vsikdar na kak šole prost dan, da so se mogli učitelji udeležiti občnega zbora. Čebelarstvo je na Kranjskem zelo propadlo. Nekaj so bile krive temu neugodne čebelarke letine, še več pa nove razmere, ki so nastale v kmetijstvu. Pred petnajstimi in tudi še pred desetimi leti so bili mnogobrojni čebelnjaki po vaseh prazni in so le še spominjali na nekdanjo svetovnoznano čebelarstvo na Kranjskem. Pred približno petnajstimi leti so se napredni čebelarji in napredni učitelji združili in so ustanovili čebelarstvo društvo, da bi tako obvarovali čebelarstvo popolnega propada. Začeli so izdajati strokovni list, katerega ves čas urejajo napredni učitelji. Po večini so pri listu sodelovali učitelji. Ustanovili so mnogo podružnic, katere so zopet v pretežni večini vadii učitelji. V prvem društvenem odboru so bili zastopniki obeh strank, a blagajniški posel so hoteli meti klerikalci, zato je takoj znani

klerikalec poneveril ves denar. Priskočili so društvu na pomoč učitelji in tiskarna Blasnik. Tako so obvarovali mlado društvo, da ni po goljufiji klerikalca propadlo. Sestavljen je zopet nov odbor. Na čelo društva so po svoji stari neprevidnosti naprednjaki zopet postavili klerikalca. Ta je vse društvene razmere v nered spravil. Nikdo ni vedel, kdo je in kdo je kaj plačal. Zopet je moral vso stvar urediti napredni učitelj ter prevzeti predsedništvo. V odbor so vstopili skoro sami napredni učitelji. Društvo je zelo lepo napredovalo. Plačal se je dolg in prihranilo se je nekaj denarja. Strokovna predavanja po želji je prevzel znani nadučitelj in tako vzbudil po vsej deželi zanimanje za napredno čebelarstvo in za društvo. Napredek v umnem čebelarstvu je bil viden. Ob kratkem času se je čebelarstvo zelo povzdignilo. Odbor pa je bil zopet prezaupljiv. Blagajniške in tajniške posle je dal proti prav dobremu plačilu zagrozenemu klerikalcu. S tem je hotel uplaviti, da bi tudi klerikalci pristopili k društvu. Pa kako razočaranje. Plačani blagajnik si je dal od tiskarne za svoj žep izplačati procenke. Odbor je denunciral pri svoji stranki. Tako je zahrbtno počasi pripravil naskok na društvo. Pri tem nečednem dejanju mu je pomagal bivši naprednjak koritar, nadučitelj Humeč. Lani so izposlovali, da kmetijska družba že od ministrstva dovoljene podpore 1000 K ni izplačala društvu pred občinim zborom. Tako je imelo društvo navidezno primanjkljaj, akoravno je bil prebitek. S tem je pa odpadnik Humer na občnem zboru agitiral in spravil na tihoma vse klerikalce skupaj ter so res dobili 2 glasova večine. Obetal je na zvečer čebelarjem, da jim bo deželni odbor dal podpore, kar bodo potrebovali, ako volijo tiste, katere jim on priporoča. Na predsedniško mesto so postavili značaja, notarja Hafnerja. Strokovni list so prenesli v Katoliško tiskarno, udnino so pa zvišali od 2 na 3 K. To so torej obljubljene dobrote. Društvo bo začelo propadati, ker so čebelarji s sedanjim vodstvom skrajno nezadovoljni. Pravi čebelarji odstopajo od društva. Zanimanje za napredno čebelarstvo pojema. Res bodo morda dobili nekaj novih klerikalnih udov, a ti bodo samo na papirju, v resnici se pa za čebelarstvo in napredek ne bodo brigali. Čebelarstvo društvo je bilo čisto strokovno nadstrankarsko društvo, čemu je torej klerikalna stranka posegla po društvu? Društvo je imelo lepe uspehe in zaslugi zato so imeli v prvi vrsti učitelji. Ljudstvo pa vendar ne sme videti, da učitelj nesebično deluje za njegov blagor. Raje nič, kakor napredek s pomočjo učiteljev. Učitelji so storili za napredek kmetijstva največ, zato sedaj se udje c. kr. kmetijske družbe ne smejo biti. Čebelarstvo so skoraj izključno sami povzdignili in so društvo pripravili do take višine, a sedaj so klerikalci z zahrbtnim naskokom društvo dobili v svoje roke. Prva njih skrb je bila prenesti tisk strokovnega lista v svojo tiskarno, povzdigniti udnino in določiti občni zbor na šolski dan, da se ja učitelji ne morejo udeležiti občnega zbora. Slomškarji še vedno lahko trdijo, da jih loči od naprednih učiteljev vera in ne uboštvo na duhu. Pomilujemo učiteljstvo, da ima med seboj take janičarje. Zalostno!

Prosveta.

Druga benefična predstava dramskega osebja slov. gledališča se vrši v četrtek, dne 3. t. m. Vpizori se zabavna burka s petjem „On in njegova sestra“. Ta povsod tako priljubljena burka je pred leti tudi pri nas napolnila hišo in občinstvo izbornu zabavala. Že dejstvo, da se vrši dejanje te burke v gledaliških krogih, tako, da vidimo v prvem dejanju naravnost za kulise ko se ima vršiti na odru gledališka vaja, da prisostvujemo res pravcatemu gledališkemu škandalu, ko nastopajo v tretjem dejanju igralci celo med občinstvom v ložah, v parterju in na balkonu, kakor tudi na kapelniškem stoicu, že to ima svojo privlačno silo. O vsebini igre rajši nič ne povemo, da ne skvarimo občinstvu zabave v naprej. Konstatiramo le, da stojita sredi tega vsega burkastega dejanja premeteni pismonoša in njegova sestra, ki s svojo prefriganostjo, s svojim nesramnim nastopom dosežeta, da ona uskoči pri predstavi za neko igralko, ki se kuja, da ima s tem nastopom velikanski uspeh, dasi je povzročil njen brat s tem, da je vzel taktirko v roko, ko je kapelnik iz intrige navidezno obolet, velikanski gledališki škandal, ki ga bo občinstvo, ki bo v četrtek obiskalo to predstavo v svojo veliko zabavo tudi samo doživelo. Glavne vloge so v rokah gospoda Jos. Povheta, g. Skrbinka in gospodične Vere Danilove. Sodeluje vse dramsko osebje. Pri predstavi svira orkester slov. harmonije. Predstava, ki jo režira gospod Jos. Povhe, se vrši v prid dramskemu osebju, torej izven abonementa, za lože nepar. Upamo, da bo izkazalo občinstvo to pot našim marljivim igralcem s svojim obiskom v večji meri svojo hvaležnost.

žnost, nego je to storilo pri tako žalostno obiskani torkovi predstavi.

Razne stvari.

* **Millarder Morgan umrl.** Iz Rima poročajo, da je včeraj tam umrl ameriški miliarder Morgan. Njegovo truplo bodo prepeljali v Ameriko.

* **Preostri manevri.** Iz Inomosta poročajo: Pri neki vojaški vaji blizu Terлага na južnem Tirolskem so pri bajonetnem naskoku prišli vojaki tako blizu, da je bilo več vojakov lahkotno, štirje pa težko ranjeni.

* **Ogrska tvornica za topove.** Iz Budimpešte poročajo, da je vprašanje ogrske tvornice za topove rešeno. Tvornico bo gradila država kot državno podjetje. Sodelovali boste Skodova tvornica in tvrdka Krupp, ki boste tudi finančno udeleženi pri podjetju.

Telefonska in brzojavna poročila.

Vojna na Balkanu.

Srbija in Črna gora odklanjata zahteve velesil.

Cetinje, 2. aprila. (Izvirno.) Uradno se poroča: Črnogorska vlada je danes odgovorila na demaršo velesil. V odgovoru navaja, da si pridržuje pravico posvetovanja z zavezniki v slučaju, če se velevlasti sporazumejo glede severne in severozahodne albanske meje. — Kar se tiče zahteve velevlasti, naj Črna gora ustavi operacije pred Skadrom in odpokliče svoje čete iz Albanije, izjavlja črnogorska vlada, da ne more ugoditi ti zahtevi, ker traja na Balkanu še vedno vojno stanje.

Vlada tudi dalje opozarja velesile, da so začetkom balkanske vojne sivoesno obljubile, da se ne bodo vmešavale v vojaške operacije balkanskih zaveznikov in varovale nevtiralnost.

Glede zahteve, da mora Črna gora dati garancijo za versko in narodno svobodo albanskega prebivalstva, odgovarja črnogorska vlada, da je ta zahteva nepotrebnost, ker vsebuje črnogorski zakonik vse garancije za versko in državljansko svobodo vseh državljanov.

Cetinje, 2. aprila. Oficijozni »Cetinjski Vestnik« piše k odklonitvi zahtev velesil: Črna gora je dala velesilam edini odgovor, ki je bil mogoč, da namreč odklanja demaršo velesil zaradi Skadra. Kadar bo imela Črna gora Skader v svojih rokah, bo mogla šele pričeti govoriti o miru. Črna gora Skadra ne bo izročila Albani; kdor ga hoče imeti, naj ga si sam vzame.

Petrograd, 2. aprila. V zunanjem uradu se zatrjuje, da se Rusija ne protivi demonstraciji vojnega brodogovja, vendar bi morala ugovarjati, če bi hotela kaka posamezna velevlasti specialno nastopiti proti Črni gori.

Cetinje, 2. aprila. Padec Skadra pričakujejo vsako uro. Generalni naskok od predvečerašnjem in včeraj je bil zelo silen. Srbske in črnogorske kolone so pod ognjem unižovalnega ognja težkih oblegovalnih baterij zavzeli 3 najvažnejše redute na Tarabošu in Mali Bardonjol. V ponedeljek so Turki zapustili svoje pozicije na Brdici. Posadka na Tarabošu je odrezana od mesta, večina taraboških baterij je razbita. Mesto zopet gori. Počojaj v mestu je skrajno obupen.

Begrad, 2. aprila. Tukajšnji krogi pričakujejo padec Skadra še tekom današnjega dneva. Vse utrdbे razen Taraboša, so v rokah oblegovalcev. Tudi na Tarabošu je pelota že porezala vse žične ograje in odstranila vse umetne ovire.

Dunaj, 2. aprila. Prva divizija avstrijske vojske eskadre, kateri poveljuje podadmiral Maksimilijan Njegovan, je danes priplula pred Bar. Za opoldne pričakujejo 5 italijanskih vojnihi ladij. Bombardiranje Skadra je včeraj proti večeru ponehalo. Črnogorci so bombardiranje ustavili, ker pričakujejo v bližnjih urah ojačenje. Na poti so namreč srbske čete, ki so bile izkrcane v Draču in Medovici. Ko prispejo te čete, se bo pričel zadnji naskok. Položaj v Skadru je obupen.

Dunaj, 2. aprila. Po poročilih iz Kotora je v zadnjih dneh pripeljalo 16 grških ladij 6000 Srbov s tremi baterijami havbic v Drač in Medovo. 20 grških transportnih ladij je še na poti. V Solun je dospelo 5 vojaških vlakov s 180 vozovi, ter pripeljalo tudi mnogo artilerijskega materiala.

Berolin, 2. aprila. »Lokal Anzeiger« poroča: Predvečerašnji boji na Tarabošu so trajali od 9. popoldne do noči. Taraboške redute so padle popoldne. Srbska artilerija nadvlada

je vse turške pozicije pri Brdici, Blatji in Tepe. Druga črta turških okopov se je udala ob 5. popoldne. Boji so se tudi včeraj z vso silo nadaljevali. Odgovarjanje turških topov pojava od ure do ure. Vest, da prihajajo nove srbske čete, je vzbudila med oblegovalci veliko veselje. V glavnem taborišču so pripravljeni na odločen trenutek.

Rim, 2. aprila. Tukajšnji listi zatrjujejo, da bo vrhovni poveljnik demonstracijskega brodogovja pred črnogorsko obalo, kateremu se je v zadnjem trenutku priklonila tudi Francoska še enkrat pozval Črno goro, da naj tekom primerne časa ustavi obleganje Skadra. Če zavrne Črna gora tudi ta poziv, potem se brodogovje ne bo omejilo samo na blokado Bara in Ulčina, marveč tudi izkrcalo vojaštvo. Poleg avstrijskih ladij se demonstracije udeležijo še 5 italijanskih, 3 angleške, 1 francoska in 1 nemška vojna ladja.

Pariz, 2. aprila. »Francoski listi« pišejo, da se je Francoska odločila v zadnjem trenutku udeležiti se demonstracije na direktni nasvet Rusije, ki hoče, da je vpliv tripelentente pri demonstraciji primerno močan.

Bombardiranje Skadra.

Pariz, 2. aprila. Glasom poročil je položaj Skadra zelo nevaren. Črnogorci in Srbi so zavzeli že mnogo turških pozicij. Zlasti so se odlikovali Srbi. Odporna sila braniteljev Skadra popušča. Bombardiranje se z vso silo nadaljuje. Splošno se dvomi, da se bo mogel Skader držati še par dni.

Kralj Nikolaj in Skader.

Rim, 2. aprila. Zatrjuje se, da vztraja kralj Nikolaj na svojem stališču in da kljub pozivu velesil vztraja na tem, da se ne odpove Skadru.

Pariz, 2. aprila. Glasom brzojavke iz Sofije je car Ferdinand pripravljen posredovati med velesilami in Črno goro zaradi Skadra. Gre za to, da se določijo med Črno goro in bodočo Albanijsko točko pogodbe, kar želi tudi Rusija.

Demonstracija vojnega brodogovja proti Črni gori.

Kelmoraj, 2. aprila. »Kölnische Zeitung« poroča, da se bo udeležila Nemčija demonstracije proti Črni gori z oklopnim križarko »Breslau«, ki je odplula včeraj iz Kiela. Demonstracija se bo gibala v mejah mirne blokade pristanišča Bar.

London, 2. aprila. Velesile niso sklenile samo demonstracije vojnihi ladij, marveč tudi blokado Bara in Ulčina.

Dunaj, 2. aprila. Vojno brodogovje bo blokiralo črnogorsko obalo od Bara do Leša.

Angleški oklopni križarki »Kralj Eduard VII.« in »Dartmouth« sta zapustila otok Krf ter sta na poti proti črnogorskim vodam. Tudi tri italijanske vojske ladje so že na poti.

London, 2. aprila. Angleška vojna ladja »Defence« je odplula iz Malte s konteradmiralom Tronbridgejem proti vzhodu.

Zavzetje Odrina.

Begrad, 2. aprila. (Izvirno poročilo.) Utrdbe, ki so bile nasproti srbskim pozicijam, so bile izredno močne. Srbski sektorji so imeli vse štiri bolgarske oblegovalne topove, do čim so bili nameščeni najmodernejši težki srbski topovi, in sicer 54 po številu, večinoma na bolgarskih pozicijah. Na srbskih sektorjih je bilo 80 poljskih topov, med njimi štiri havbiške baterije. Sama timoška divizija je izstrelila iz topov 18.000 streliv. Poljski topovi so, kakor se je kasneje konstatiralo, z uspehom uničevali moštvo pri turških topovih. Niti Srbi, niti Bolgari niso naleteli na mine, tudi volčjih jam je bilo malo. Nekateri turški fori so imeli nemaskirane baterije. V Odrinu ni vladal tako strašen glad, kakor se je preje javljalo. Vojaštvo je trpelo bolj pomanjkanje nego civilno prebivalstvo. Tudi Sukri paša je postal z vojaštvom in prebivalstvom razmeroma zelo človekoljubno. Samo mesto tudi ni tako strašno razdejano, kakor se je poročalo. Privatnih poslopj je zelo malo porušeni. Mušja sultana Selima je docela nepoškodovana. Prebivalstvo v Odrinu je zelo mešano. Med obleganjem je bilo popolnoma apatično. Konzuli tujih držav se zelo pohvalno izražajo o srbski vojski. Tudi nekateri nemški častniki, ki so ujeti, hvaležilo srbsko vojsko. Ti nemški častniki izjavljajo, da so že zdavnaj izstopili iz nemške vojske službe in da so bili v službi turških instruktorjev. Med turškimi častniki je več takih, ki so rodom iz Bosne in Hercegovine. Ti so se prijateljsko sporazumeli s Srbi in bili na pomoč srbskemu poveljniku pri poplavljanju plena.

Sofija, 2. aprila. Iz Odrina poročajo, da je začelo bolgarsko vojaštvo pokopavati mrličje. Po hišah so izvršili hišne preiskave po častnikih in vojakih, ki so se poskrili. Artilerija so

100 turških častnikov, ki so bili deloma preoblečeni za ženske.

Podrobnosti o zavzetju Odrina.

Begrad, 2. aprila. (Izvirno poročilo.) Od poveljnika druge srbske armade sta dospela semkaj dva častnika, da podata na merodajnem mestu poročilo o zavzetju Odrina. Iz njiju poročila posnamemo sledeče podrobnosti:

V ponedeljek, dne 24. marca je izdal general Štepanović to - le povelje: General Ivanov javlja: Danes ob 1. uri in 30 minut popoldne so čete vzhodnega sektorja dosele na 300 metrov do bodeče žice pred utrdbami. Treba je najenergičnejše akcije z vseh strani, na vseh ostalih sektorjih, da se s tem obrne nase čim večja pozornost od turške strani. Treba je tudi, da se naskočijo utrdbе, kjer se to izkaže za možno. To Vam sporočam zaradi tega, da storite vse, kar bo potrebno, da olajšate uspeh četam vzhodnega sektorja. Ta akcija je potrebna, da se doseže končno zaželeni namen. Svojemu povelju je general Ivanov še dostavil: »Ukazujem, da prične 13. pešpolk s 55. polkom ofenzivno proti Juptemolaru in Unikeju. Ti dve trdnjavi je treba zavzeti in se tamkaj utrditi. 15. pehotni polk naj nadaljuje prodiranje proti Sajtantargu in naj skuša, nase potegniti čim največ turške pehote. 20 polk naj zavzame pozicije vzhodno od Kadikaja in skuša prodreti do Deverbeja. Artilerija naj podpira to prodiranje z močnim in silnim ognjem, vzdržujoč čim najtesnejšo zvezo s pehoto prej imenovanih polkov. Začetna ofenziva bodi slabejša, dokler se ne izvrši nasilno rekognosciranje in se dožene, kakšne voje imajo pred seboj ti polki. Vsi ti polki naj bodo oboroženi z bombami, škarkjami in sekiricami za sekanje bodečih žic. To bo vsekakor poslednji napad, ki ga je treba izvesti, da se glavni odpor na vzhodnem sektorju zlomi in se zavzame trdnjava.«

Začetek naskoka je bil ob 4. popoldne. Razdelitev čet je bila točno izvršena in vse utrdbе na srbskih sektorjih so padle. Naskok, ki se je vršil podnevi, je bil silno ljut. Treba je bilo zastaviti vse sile na tej strani. Do srede jutraj, nekako ob 10. so osvojile srbske čete celo črto pred seboj, in sicer: Timoška divizija prvega poziva na prvi črti trdnjave: Kasantepe, Karandžo stabija, Elistepe in Jaztepe, na drugi črti: Čajtepe in Ajnalbajjo in Bosjuktajjo. Ujetih je bilo 8000 turških vojakov in 280 častnikov. Na tretji črti je bila nato zavzeta trdnjava Kadirik Ildirin, kjer se je nahajal Sukri paša s štabom. V sredo popoldne je donavska divizija drugega poziva zavzela trdnjave: Papas Tepe in Behči Tepe. Skupno so zavzeli Srbi 7 stalnih trdnjav, 4 redute, 17 poljskih in 19 trdnjavskih baterij, zalepili 190 topov in ujeti dva generala, 400 častnikov in 15.000 vojakov.

Mirovne propozicije velesil.

London, 2. aprila. Reuterjev biro poroča, da balkanski zavezniki še niso odgovorili na mirovne propozicije. Vendar je baje uradno znano, da je Bolgarska zadovoljna s črto Enos-Midija, ki naj bi se primerno korigirala. V balkanskih krogih vlada po poročilih Reuterjevega urada prepričanje, da se bo mir skoraj sklenil, ker je Turčija brezpogojno pripravljena, sprejeti propozicije velesil.

Berolin, 2. aprila. »Lokalanzeiger« poroča iz Carigrada, da so boji pri Cataldži skoraj popolnoma prenehali in da računajo s tem, da se boji popolnoma ustavijo, morda že danes, ali jutri. Turški mirovni delegatje še niso imenovani, bodo pa najbrže Haki beg, Rešid paša in Tefvik paša, ki se nahajajo že v Londonu. Za zastopnika pri finančnih pogajanjih v Parizu bo imenovan Djavid paša.

Grška proti odločitvam velesil.

Pariz, 2. aprila. Listi poročajo, da je Grška v Londonu decidirano izjavila, da zahteva zase vse Egejske otoke do rta Kephalos. Razen tega zahteva gospodarstvo nad kanalom med Krkom in celino. Grška vlada je proti vsakemu drugemu sklepu velesil ter zahteva eventualno plebiscit prebivalstva. Vlada izjavlja, da ni pripravljena, odpoklicati svojega vojaštva iz okupiranih pokrajin in naj se zgodi, kar hoče.

Romunska in Balkanska zveza.

Pariz, 2. aprila. Francoski listi zatrjujejo, da se trudi tripelententa na petrogradski konferenci doseči med Bolgarsko in Romunsko popoln sporazum, ki najde izraz v tem, da pristopi Romunska k Balkanski zvezi in se zveza potem prikloni tripelententi.

Čestitke kralju Petru.

Begrad, 2. aprila. (Izvirno poročilo.) Kralj Peter je te dni dobil preko tristo brzojavnih čestitk iz raznih ruskih mest za sijajno bojevanje srbskih čet pred Odrinom. Kralj je izredno dobre volje, zlasti pa ga je razvese-

lila v izredno pristranih izrazih sestavljena brzojavka ruskega carja Nikolaja.

Na pomoč ranjencom.

Zagreb, 2. aprila. Sekundarij tukajšnje bolnišnice usmiljenih sester dr. Selak je odpotoval v Begrad, dr. Jurinac pa v Sofijo, ker primanjkuje tam zdravnikov.

Turški ujetniki iz Odrina.

Sofija, 2. aprila. Del turških ujetnikov iz Odrina so že prepeljali v Staro Zagor. Kakih 10.000 ujetnikov so odposlali v notranjost dežele. Tu so mnenja, da je kakih 4000 Turkov ranjenih.

V Odrinu.

Sofija, 2. aprila. Glasom brzojavke, ki prihaja iz Odrina, so člani avstro-ogrsko kolonije v Odrinu zdravi.

Kralj Juri I.

Atena, 2. aprila. Grof Turinski je došel včeraj ob 1/3. popoldne v Atene, kjer ga je sprejel kralj. Ob 1/4. je došel prestolonaslednik Boris bolgarski.

Povratek srbskih čet izpred Odrina.

Begrad, 2. aprila. (Izvirno poročilo.) Srbske čete se že vračajo izpred Odrina v domovino. Ker je pa železniški promet zelo otežkočen, bo trajalo pač še precej časa, predno se povrnejo vse srbske divizije, ki so bile pred Odrinom, domov.

Srbski ranjenci.

Begrad, 2. aprila. (Izvirno poročilo.) Z ozirom na vest iz bolgarskega vira, da so imeli Srbi pred Odrinom samo 1200 mrtvih in ranjenih, je treba konstatirati, da so samo včeraj pripeljali v Begrad 1500 ranjenecov. Kakor se z uradne strani javlja, pa je še izredno veliko število ranjenecov pred Odrinom, ki jih je treba še prepeljati v domovino. Razen tega pa je bilo že mnogo ranjenecov prepelanih v razna druga srbska mesta. Bolgarska vlada je dovolila, da se smejo še petnajst dni prevažati pred Odrinom padli junaki v domovino.

Spor med Grki in Bolgari.

Solun, 2. aprila. Pri Eleveriji je prišlo do spopada med Grki in Bolgari. Podrobnosti še ni.

Avdijenca.

Dunaj, 2. aprila. Cesar je danes dopoldne sprejel vojnega ministra Krobotana.

Slovanska Enota?

Dunaj, 2. aprila. Pred kratkim se je govorilo, da se zopet ustanovi Slovanska Enota, kar pa je zelo neverjetno, ker bi bila mogoča le, če vstopijo tudi Poljaki in Rusini, na kar pa ni računati.

Učiteljsko vprašanje na Češkem.

Praga, 2. aprila. Zastopniki čeških in nemških deželnosoborskih strank so se sestali včeraj k posvetovanju o ureditvi učiteljskih plač. Političnih vprašanj ni bilo na dnevnem redu. Do sporazuma ni prišlo. Pogajanja se vrše naprej.

Volilna reforma v Galiciji.

L'vov, 2. aprila. Vsepoljaki agitirajo sedaj zlasti proti volilni reformi v kmečkih občinah. Listi poročajo, da se poljski škofi, ki so virili v deželni zboru, ne bodo udeležili razprav o volilni reformi. Lvovski knezoškof je že predvečerašnjem odpotoval ter se vrne šele čez par tednov.

Ogrska volilna reforma.

Budimpešta, 2. aprila. Zakonski načrt o razdelitvi volilnih okrožij se predloži zbornici dne 5. maja. V zakonu se določijo samo število volilnih okrožij v mestih in komitatih. Podrobnosti izvrši vlada v sporazumu z občinami.

Dva nova veleizdajnika.

Sarajevo, 2. aprila. Okrožno sodišče v Banjaluki je obsodilo uradnika Srbskega kreditnega zavoda Božo Popovića in kmeta Dragoljuba Kesica zaradi veleizdaje in vohunstva na 5, oziroma 3 leta težke ječe. Ovadili so jih generalštabni častniki.

Izmail Kemal v Rimu.

Rim, 2. aprila. Predsednik provizorične albanske vlade Izmail Kemal je došel sem.

Albanci na potovanju.

Rim, 2. aprila. Izmail Kemal je bil sprejet od italijanskega zunanjega ministra San Giuliana. Izmail Kemal in Isa Boljetinac nastopita potovanje po Evropi.

Kolera v Carigradu.

Carigrad, 2. aprila. Tu je izbruhnila zopet kolera. Med bolnimi je tudi 1 avstrijski državljani.

Demonstracije v Petrogradu.

Berolin, 2. aprila. Iz Petrograda poročajo o velikih demonstracijah, ki so se baje tam godile proti Avstro-Ogrski in Nemčiji.

Iz Mehike.

Washington, 2. aprila. Glasom uradnih poročil se je Carrancas, vodje revolucionarjev na severu Mehike, proklamiral za provizoričnega predsednika republike.

Gospodarstvo.

— Mlade postrvi bo oddajal deželni odbor kranjski ribarskim upravičencem in najemnikom iz Kranjskega po znižani ceni 8 K za tisoč komadov. Potoške mladice se bodo oddajale takoj, ameriške (šarenice) pa meseca junija. Kupnino bo vplačati naprej na naslov lastnika ribogojne naprave g. Jakoba Kleindiensta, župnika v Begunjah na Gorenjskem. Vse pošiljativne stroške nosi kupec. Deželni odbor ne prevzame nobene odgovornosti za eventualno poškodbo mladice ob pošiljavi. Izpod tisoč mladice se ne bo oddajalo. — Prošnje za mladice je vlagati pri deželnem odboru najkasneje do 8. aprila t. l. V prošnji je navesti natančen naslov prosilca, označbo ribarskega revirja, kojega lastnik ali najemnik je prosilec, kakor tudi vode, v katere namerava mladice izpustiti. — Od deželnega odbora kranjskega. V Ljubljani, dne 1. aprila 1913. (1187)

— Izdaja kralj. ogrskega davka prostega 4 1/2% državnega rentnega posojila iz leta 1913 v zlatu. Tekom prihodnjih dni se vrši subskripcija na nominalne 150.000.000 K te državne rente. Emisijski kurz ni še natančno določen; isti bo znašal približno 91%, tako, da si kupec tega posojila pri prvovrstni varnosti zasigurova trajno 5% obrestovanje. Priglasje sprejema že sedaj Podružnica c. kr. priv. avstrijskega kreditnega zavoda za trgovino in obrt v Ljubljani (Prešernova ulica 50.) (1186)

— Jadranska banka. Dne 30. marca t. l. ob 10. uri dopoldne se je vršil VII. redni občni zbor delničarjev Jadrske banke v Trstu. Zborovanje je vodil predsednik banke, njegova ekselencia Niko baron Nardelli. Čista bilanca per 31. decembra 1912 izkazuje sledeče stavke: — Aktivna: Gotovina v blagajni 971.836 K 50 v, menice 7.207.618 K 10 v, vrednostni papirji 2.218.030 K 81 v, konzorcijski posli 360.922 K 12 v, dolžniki 22.196.575 K 64 v, nepremičnine (bančna poslopja v Trstu, Spletu in Šibeniku) 670.862 K 40 v, inventar 98.606 K 86 v, prenosne stavke 175.310 K 95 v, skupaj 33.899.763 K 38 v. — Pasiva: delniška glavica 8.000.000 K, rezervni zakladi 642.283 kron 58 v, vloge 6.556.868 K 72 v, upniki 18.018.507 K 36 v, nedvignjena dividenda 1847 K 50 v, čisti dobiček 680.246 K 22 v, skupaj 33.899.763 kron 38 v. Kakor iz pregleda razvoja razvidimo, je Jadrska banka tudi v preteklem letu lepo napredovala; skupni promet je znašal 1.457.379.822 kron 58 v (lani 913.107.548 K 58 v). — Jadrska banka je otvorila v minulemu letu dve novi podružnici in sicer v Kotoru in Metkoviću, in je s tem razširila mrežo svojih podružnic na S. Podružnico v Kotoru je pridobila banka s tem, da se je z njo fuzionirala že dolgo vrsto let obstoječa dobro uspevajoča Hrvatska bankovska štedionica. — Predlog upravnega in nadzorstvenega sveta glede razdelitve čistega dobička je bil enoglasno sprejet in se bode izplačala za leto 1912, kakor lani 6 1/4% na dividendo t. j. 25 K po delnici (glej današnji inserat). Dividenda je plačljiva od danes pri blagajnah banke v Trstu, Dubrovniku, Kotoru, Ljubljani, Metkoviću, Opatiji, Šibeniku, Spletu in Zadru. — V dopolnitev nadzorstvenega sveta Jadrske banke je bil enoglasno izvoljen gospod dr. M. G. vitez Domenego, zastopnik generalnega ravnatelja c. kr. južne železnice itd. na Dunaju. (1183)

Darila.

Upravištvu naših listov so poslali:

Za »Ciril - Metodovo družbo«: Ga. Vučnikova nabrala na svatbi g. Maverja in gosp. Golobove 5 K.
Za »Črnogorski rdeči križ«: Dr. Ivan Dimnik iz Krškega 20 K.
Za »Narodni sklad«: Posojilnica v Črnomlju 50 K.
Živeli nabiralci in darovalci!

Današnji list obsega 6 strani.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Avstrijska specialiteta. Na želodcu bolehalo ljudem priporočati je porabo pristnega »Mollvege Seldiz-praska«, ki je prekušeno domače zdravilo in vpliva na želodec krepljivo ter pospešilo na prebavljanje in sicer z rastjo vspehom. Skatljica 2 K. Po poštnem povzetju razpošilja to zdravilo vsak dan lekarnar A. MOLL, c. in kr. dvorni zalagatelj DUNAJ, Tuchlauben 9. V lekarnah na deželi zahtevati je izrecno MOLL-ov prepat, zaznamovan z varnostno znamko in s podpisom. 2 33

Forman
proti nahodu

Učinek presenetljiv! Pošica 40 vin.

Pozor: Nahajajo se ponaredbe popolnoma brez vrednosti prevarljivo podobno zavite. Zhtevajte izrecno **Forman!** 984

STOLLWERCK
mlečne karamele

redilne — okusne

5 kosov — 10 vinarjev

Pristne le. če

STOLLWERCK

na vsakem bonbonu!

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 308-2 Srednji zračni tlak 738 mm

april	čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
1.	2. pop.	733-0	20-2	sr. vzvzh.	del. oblač.
2.	9. zv.	733-0	12-8	sl. szah.	pol. oblač.
3.	7. zj.	734-0	7-8	sl. svzh.	del. jasno

Srednja večerajšnja temperatura 13-4, norm. 6-9 Padavina v 24 urah 0-0 mm.

Zahvala.

Vsem onim, ki so povodom smrti naše nepozabne matere, tašče, babice in prababice, gospe

Helene Debevc roj. Rodè
vdove c. kr. poštarja

počastili spomin predrage umrle z darovanjem prelepih vencev ali s svojo udeležbo pri pogrebu, vsem, ki so nam izrazili pri tej priliki svoje sočutje, osobito pa slavnemu pevskemu društvu »Lira« za ganljive žalostinke in slavni požarni brambi za častno spremstvo izrekamo tem potom še enkrat najpriščnejšo zahvalo.

Kamnik-Ljubljana, 2. apr. 1913.
Žalujejo rodbine: Makso in Rudolf Debevc, Jerle, Knez, Lenček, Močnik in Veršec.

1194 Proda se nekaj

pohištva

Cigaletova ul. 1. II. nad. desno.

Edna posebnost likerja je

Zdravnik želodca.

Zdravnik želodca

je posebnost želodčnega likerja iz zdravilnih rastlin, kateri izborna vpliva proti slabostim v želodcu ter radi tega v nobeni družini ne bi smel manjkati.

Nič več prahu in saj, nič več onečiščenja jedil po žuželkah, nič več nadlegovanja od mušic, nobenih neprijetnih poletnih večerov ob deževnem vremenu, ceneje kakor petrolejka, plinova ali električna luč.

brez Wiktorinove luči.

Zahtevajte takoj cenovnik »V« gratis.

Wiktorin & Co.

Centrala: Dunaj, V/2, Margaretenstrasse 120.

Zalogo vzorcev: Dunaj I, Graben

29; Dunaj II., Taborstrasse 17; Dunaj V., Margaretenstrasse 120; Dunaj VI., Linke Wienzeile 4; Dunaj VIII., Alserstrasse 31. — Brno, Lichtensteingasse 2. — Budapešta VIII., Baross u. 1. — Praga, Zelnerjeva ulica, ogel Ovocne ulice. — Trst, Via Acquedotto 2.

Sprejme se dobro izurjena

šivilja

pri g. Železnikar, Rimska c. 7. II. 1191

Krojaške pomočnike

za veliko delo 1193

sprejme takoj

delavnica, Mestni trg šte. 19.

Ugodna prilika! Ugodna prilika!

Nova delavska hiša

in gospodarsko poslopje 1192

se odda pod zelo ugodnimi pogoji v najem.

Hiša je v bližini Lesca na Gorenjskem tik deželne ceste in spada zraven velika njiva. Letna najemnina 60 kron. Pismene ponudbe na lastnika **Jakoba Peternela, Hotel Triglav, Bled 2.**

Kdor potuje v Primorje,

naj obišče 845

Hotel Bristol, Reka

80 moderno urejenih sob, električna luč, lift, kopeli, kavarna, restavracija z izvrstno kuhinjo. Zmerne cene.

Edini slovenski hotel na Reki.

Spoštovanjem Pero Trpinac.

Alfons Oblak

1067 priporoča

Novo mesto, Glavni trg

sveetovnoznano najboljšo

čistilo za čevlje

„NEW CREAM“

v črni ter rjavi barvi.

Velika zaloga vsakovrstnih

čevljev

za dame, gospode in otroke.

Vsakična naročila se izvršujejo točno in po nizki ceni.

V Angleškem skladišču oblek

O. BERNATOVIČ

Ljubljana — Mestni trg 5 — Ljubljana

dobite največjo izbiro pomladnih damskih kostumov in bluz za dame in deklice, raglanov in oblek za gospode in :: dečke kakor tudi obleke za otroke. ::

Št. 9272.

Razglas.

1175

Mestni magistrat ljubljanski razglasa, da se z ozirom na kanalizacijo Šolskega drevoreda ter iz javnih in varnostnih vzrokov z današnjim dnem

prestavijo mesarske stojnice

iz Šolskega drevoreda na Vodnikov trg, druge stojnice pa po potrebi na Vodnikov, Cesarja Jožefa trg, Lingarjevo ulico in druge ulice v obližju dnevnega trga.

Trg za prodajo krompirja, zelja, čebulje in drugih živil na debelo, ki se je sedaj vršil na Cesarja Jožefa trgu, prestavi se obenem na Sv. Jakoba trg, kjer se sme vršiti prodaja vseh živil le na debelo.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane.

dné 31. marca 1913.

SANATORIUM „EMONA“

v Ljubljani, Komenskega ulica 4.

Privatno zdravilišče za notranje in kirurške bolezni. Porodnišnica. Medicinalne kopeli. Lastnik in šef-zdravnik: Dr. F. Derganc, primar. I. kir. odd. drž. boln.

Odvetniški kandidat

s pol leta prakse 1167

išče mesta, če mogoče v kakšnem večjem mestu.

Ponudbe na upraviščto »Slov. Nar«.

Motor Neckarsulm

1157

6 HP z dvojno prestavo ter s priklopnim vozom za dve osebi,

se takoj ceno prodaja!

Jos. Vesel, Ljubljana, Prešernova ul. 20-24.

Vprašanjem je priložiti znamko za odgovor.

Stanovanje

s štirimi sobami, kopalno sobo, sobo za služkinje, 983

se odda za majev termin.

Elizabetna cesta šte. 5.

Manufakturiš

vojašč. prost, popolnoma večš manufakt. stroke in samo s prima referencami se takoj pod ugodnimi pogoji sprejme pri tvrdki

R. Stermecki v Celju.

1185

Odda se takoj na račun dobroidoča

gostilna

v Ljubljani 1168

kuharici, natakari ali zakonskim brez otrok. — Ponudbe pod »Gostilna 330« na upraviščto »Slov. Naroda«.

Drva

mehka in trda, (suha); radi pomanjkanja prostora znižane cene. Dostavijo se na zahtevanje tudi na dom. 257

Parna žaga SCAGNETTI, za skladiščem državnega kolodvora

Priporočamo našim
:: gospodinjam ::

KOLINSKO CIKORIJO

iz **edine** slovenske
tovarne v Ljubljani

Obleke po meri B. Götzl Ljubljana

najnovejše oblike pri:

Mestni trg 19 — Stari trg 8.
315

Priporoča se

ANTON ŠARC

trgovina s perilom, pralnica in likalnica

Ljubljana, Selenburgova ulica 5.

874

Ustanovljeno 1870.

Ustanovljeno 1870.

Najstarejša izdelovalnica perila na Kranjskem.

Moško, žensko in otroško

PERILO

priporoča

956

C. J. HAMANN V LJUBLJANI.

Dobavitelj več uniformskih založnikov, zavodov itd.
Izdelovalnica oprem za neveste in perila za novorojence.
Novo blago za srajce je skoro dospelo.

J. Zamljen

čevlarski mojster

v Ljubljani, Gradišče 4

izvršuje vsa čevlarska dela do najfinišne izvršitve in priporoča svojo zalogo storjenih čevljev.

Izdeluje tudi prave gorske in telovadske čevlje.

Za naročila z dežele zadostuje kot mera iproslan čevli. 237

V plačilne težkoče zašli
:: trgovci in industriji ::

se ranžirajo

najhitreje in popolnoma diskretno in se tudi eventuelno denar preskrbi. — Vprašanja pod „Filialka Ljubljana“ na upravništvo :: »Slovenskega Naroda« ::

Pristno brnsko blago

Spomladanska in poletna sezija 1913.

Kupon m 3-10 dolg 1 kupon 7 kron
za popolno moško obleko 1 kupon 10 kron
(suknja, hlače, telovnik) 1 kupon 15 kron
1 kupon 17 kron
:: stane samo :: 1 kupon 20 kron

Kupon za črno salonsko obleko K 20—, dalje blago za površnike, turistiški loden, svilnate kamgarne, blago za damske obleke itd. razpošilja po tvorniških cenah :: kot solidna in poštena vrlo znana ::

Zaloga tvornice za sukno

Siegel-Imhof v Brnu (Bruenn).

Vzorci gratis in franko.

Od tega, da direktno naročajo blago pri firmi Siegel-Imhof na tvorniškem kraju, imajo privatni odjemalci veliko prednost. Največja izbira. Stalne najnižje cene. — Tudi najmanjša naročila se izvrše najpozorneje in natančno po vzorcu. 517

PATENTE

vseh dežela izposluje inženir

94

M. GELBHAUS. oblastveno avtor. in zapriseženi patentni odvetnik
na Dunaju VI., Mariahilferstrasse št. 37.

Št. 9271

1174

Razglas.

Mestni magistrat Ljubljanski naznanja, da se z današnjim dnevom

zapre promet v Šolskem drevoredu

in sicer od frančiškanskega do jubilejnega mostu, ker se grade na tej cesti kanali in je vrhu tega treba ustaviti promet iz javnih in varnostnih vzrokov.

Mestni magistrat Ljubljanski,
dne 31. marca 1913.

Modni salon

Stuchly - Maschke

3 ŽIDOVSKA ULICA 3
naznanja in priporoča častitim damam tu in na deželi svojo krasno izbiro ravno kar došlih

dunajskih in pariških modelov kakor največjo zalogo športnih klobukov.

Zalni klobuki vedno v zalogi.

Popravila se točno izvršujejo. 1909 Cene brez konkurence!

Konfekcijska trgovina in zavod za izdelovanje oblek po meri

A. KUNC

Ljubljana

priporoča svoje izborne izdelke vsakovrstnih

pomladanskih oblačil

Strogo solidna postrežba. Najnižje, stalne cene.

Ilustrovani ceniki na razpolago.

Anglo zaloga čevljev

s krasnimi, trpežnimi pomladanskimi in letnimi modeli

se otvori 12. aprila 1913

v Ljubljani, Selenburgova ulica
(hotel pri Maliču — zraven tvrde Meinl).

Sl. občinstvo blagovoli radi izredno nizko stavljenih cen
" počakati z nakupom. "

Priporoča se domača najnovejša

konfekcijska trgovina

Maček & Komp.

Franca Jožefa cesta št. 3.

Sprejemajo se naročila po meri, ter se izvrše točno in solidno.

Založniki c. kr. priv. juž. žel.

Solidna postrežba. — Najnižje cene.

: GROZNO :

visoke cene se plačujejo pogosto za moška in ženska sukna, česar se pa vsak zasebnik na popolnoma lahek način ubrani in sicer če direktno naroči sukna, kakor tudi vse platneno blago izključno le iz šlezijskega tvorniškega trga.

Zahtevajte torej, da se vam brezplačno dopošlje moja pomladna in poletna kolekcija. — Trgujem samo s prvovrstnim blagom.

Razpošiljalnica sukna

Franc Šmid, Krnov (Jägerndorf) 49, avstr. Šlezija.

Klobuke
cilindre
in čepice

v najnovejših fasonah in v veliki izbiri
priporoča
IVAN SOKLIČ.

Velika zaloga najmodernejših slaničnikov.

Pristni Pačma-slaničniki od 9 K do 50 K.

JADRANSKA BANKA.

Občni zbor delničarjev Jadranske banke, ki se je vršil dne 30. marca t. l. je slenil izplačati za leto 1912.

6 1/4 %

dividendo.

Vsled tega se bo izplačeval kupon št. 7. počenši oči 1. aprila t. l. pri blagajnah banke v Trstu, Dubrovniku, Kotoru, Ljubljani, Metkoviću, Opatiji, Šibeniku, Splitu in Zadru s

K 25.—

Trst, dne 31. marca 1913.

Upravi svet.